

Presidència de la Generalitat

LLEI 7/2012, de 23 de novembre, de la Generalitat, Integral contra la Violència sobre la Dona en l'Àmbit de la Comunitat Valenciana. [2012/10997]

Sia notori i manifest a tots els ciutadans que Les Corts han aprovat i jo, d'acord amb el que estableixen la Constitució i l'Estatut d'Autonomia, en nom del rei, promulgue la Llei següent:

PREÀMBUL

La Constitució espanyola proclama en l'article 1 la igualtat com a valor superior de l'ordenament jurídic i estableix en l'article 14 la no-discriminació per raó de sexe i en l'article 15 que tots tenen dret a la vida i a la integritat física i moral, sense que, en no cap cas, puguen ser sotmesos a tortura ni a penes o tractes inhumans o degradants.

Els poders públics són els responsables de promoure les condicions perquè la llibertat i la igualtat de la persona, i dels grups en què s'integra, siguen reals i efectives; són, també, els competents per a remoure els obstacles que impedisquen o dificulten la seua plenitud i facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social, tal com recull l'article 9.2 de la Constitució espanyola.

Per la seua part, l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana prescriu en l'article 11 que la Generalitat vetlarà en tot cas perquè les dones i els homes puguen participar plenament en la vida laboral, social, familiar i política sense discriminació de cap tipus i garantirà que ho facen en igualtat de condicions.

Després del reconeixement normatiu de la igualtat, cal que els poders públics adopten polítiques actives que recolzen, incentiven, promocionen i emparen una efectiva igualtat entre dones i homes en la societat. És per això que el nostre Estatut d'Autonomia, en l'article 10.3, a l'establir una sèrie d'àmbits en els quals la Generalitat centrará primordialment la seua actuació, expressament, es referix a la igualtat de drets d'hòmens i dones en tots els àmbits, en particular en matèria d'ocupació i treball, i a la protecció social contra la violència, especialment la violència de gènere.

L'eradicació de la violència contra la dona constituïx un dels pilars fonamentals sobre el qual s'assenten les polítiques socials que des de la Generalitat es duen a terme fa més d'una dècada, per a proporcionar una atenció integral a les dones víctimes d'esta xacra social.

Així, la Llei 9/2003, de 2 d'abril, de la Generalitat, per a la Igualtat entre Dones i Hòmens, dedica, en el capítol VI, una part de l'articulat a establir les mesures dirigides a l'eradicació de la violència de gènere.

Igualment, el Consell ha posat en marxa plans quadriennals de mesures per a combatre la violència que s'exercix contra les dones, la qual cosa ha comportat la creació de diferents òrgans consultius amb l'objectiu de dur a terme el seguiment i l'anàlisi de les polítiques d'eradicació de la violència de gènere, com ara són, la Comissió Interdepartamental per a Combatre la Violència de Gènere a la Comunitat Valenciana, i el Fòrum de la Comunitat Valenciana contra la Violència de Gènere i Persones Dependents en l'Àmbit de la Família.

El Consell ha recollit les recomanacions dels diferents organismes internacionals en aquest tema, com ara la Convenció sobre eliminació de totes formes de discriminació contra la dona, de 18 de desembre de 1979, la Declaració sobre l'eliminació de la violència contra la dona, de 20 de desembre de 1993, i també les conferències mundials monogràfiques de Nairobi el 1985, Pequín el 1995 i la Carta de drets fonamentals de la Unió Europea, de 7 de desembre de 2000. Transcorreguts més de sis anys des de l'entrada en vigor de la Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere, i a la vista de l'experiència obtinguda en l'aplicació d'esta norma i d'altres, promulgades per diferents comunitats autònomes, la Generalitat ha considerat oportú elevar a rang de llei les polítiques que estan executant-se en esta matèria a la Comunitat Valenciana que, fruit de l'anàlisi i de l'experiència, cal emprendre des de la serenitat però amb la contundència que l'eradicació de la violència que s'exercix contra les dones requereix.

Presidencia de la Generalitat

LEY 7/2012, de 23 de noviembre, de la Generalitat, Integral contra la Violencia sobre la Mujer en el Ámbito de la Comunitat Valenciana. [2012/10997]

Sea notorio y manifiesto a todos los ciudadanos que Les Corts han aprobado y yo, de acuerdo con lo establecido por la Constitución y el Estatuto de Autonomía, en nombre del rey, promulgo la siguiente Ley:

PREÁMBULO

La Constitución Española proclama en su artículo 1 la igualdad como valor superior del ordenamiento jurídico y establece en el artículo 14 la no discriminación por razón de sexo y en el artículo 15 que todos tienen derecho a la vida y a la integridad física y moral, sin que, en ningún caso, puedan ser sometidos a tortura ni a penas o tratos inhumanos o degradantes.

Corresponde a los poderes públicos promover las condiciones para que la libertad y la igualdad del individuo, y de los grupos en que se integra, sean reales y efectivas; remover los obstáculos que impidan o dificulten su plenitud y facilitar la participación de todos los ciudadanos en la vida política, económica, cultural y social, tal y como se recoge en el artículo 9.2 de la Constitución Española.

Por su parte, el Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana prescribe en su artículo 11 que la Generalitat velará en todo caso por que las mujeres y los hombres puedan participar plenamente en la vida laboral, social, familiar y política sin discriminación de ningún tipo y garantizará que lo hagan en igualdad de condiciones.

Tras el reconocimiento normativo de la igualdad, se hace necesario que los poderes públicos adopten políticas activas que apoyen, incentiven, promocionen y emparen una efectiva igualdad entre mujeres y hombres en la sociedad. Es por ello que nuestro Estatut d'Autonomia, en su artículo 10.3, al establecer una serie de ámbitos en los que la Generalitat centrará primordialmente su actuación, expresamente, se refiere a la igualdad de derechos de hombres y mujeres en todos los ámbitos, en particular en materia de empleo y trabajo, y a la protección social contra la violencia, especialmente la violencia de género.

La erradicación de la violencia contra la mujer constituye uno de los pilares fundamentales sobre el que se asientan las políticas sociales que desde la Generalitat se llevan a cabo hace más de una dècada, proporcionando una atención integral a las mujeres víctimas de esta lacra social.

Así, la Ley 9/2003, de 2 de abril, de la Generalitat, para la Igualdad entre Mujeres y Hombres, dedica, en el capítulo VI, parte de su articulado a establecer medidas dirigidas a la erradicación de la violencia de género.

Igualmente, el Consell ha puesto en marcha planes cuatrienales de medidas para combatir la violencia que se ejerce contra las mujeres, lo que ha llevado aparejado la creación de diferentes órganos consultivos con el objetivo de llevar a cabo el seguimiento y análisis de las políticas de erradicación de la violencia de género, como son la Comisión Interdepartamental para Combatir la Violencia de Género en la Comunitat Valenciana, y el Foro de la Comunitat Valenciana contra la Violencia de Género y Personas Dependientes en el Ámbito de la Familia.

El Consell ha recogido las recomendaciones de los diferentes organismos internacionales en este tema, como la Convención sobre eliminación de todas formas de discriminación contra la mujer, de 18 de diciembre de 1979, la Declaración sobre la eliminación de la violencia contra la mujer, de 20 de diciembre de 1993, así como las conferencias mundiales monográficas de Nairobi en 1985, Pekín en 1995 y la Carta de derechos fundamentales de la Unión Europea, de 7 de diciembre de 2000. Transcurridos más de seis años desde la entrada en vigor de la Ley Orgànica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protecció Integral contra la Violencia de Género, y a la vista de la experiencia obtenida de la aplicación de esta norma y de otras, promulgadas por diferentes Comunidades Autónomas, la Generalitat ha considerado oportuno elevar a rango de ley las políticas que vienen desarrollándose en esta materia en la Comunitat Valenciana que, fruto del análisis y de la experiencia, se hace necesario emprender desde la serenidad pero con la contundencia que la erradicación de la violencia que se ejerce contra las mujeres requiere.

L'objectiu últim de la present llei és aconseguir l'eradicació de qualsevol tipus de violència, en la seua expressió més àmplia, en qualsevol àmbit social, que tinga el seu fonament últim en la condició de dona, encara que externament pugua vindre disfressada de qualsevol altre fonament o connotació cultural, religiosa, tradicional o de qualsevol tipus.

Per això, la llei reflectix de manera expressa algunes de les recomanacions de la Subcomissió creada al si de la Comissió d'Igualtat per a l'Estudi i el Funcionament de la Llei Integral de Mesures contra la Violència de Gènere, del Congrés dels Diputats, de la qual es desprèn la necessitat de considerar els fills i les filles menors, víctimes directes de la violència de gènere, supòsit que constituïx una de les principals novetats d'esta llei que, a més, ha volgut fer-ho extensiu a les persones subjectes a la tutela i/o acolliment de la dona víctima.

Les actuacions d'esta nova llei conceptualitzen la violència de gènere des d'una perspectiva àmplia, i intenten respondre tant a les necessitats de les dones i les xiquetes víctimes de la violència física, psíquica i/o sexual, com a les necessitats de les qui han sigut exposades a mutilació genital o tracta per raons d'explotació sexual.

D'altra banda, les actuacions en l'àmbit laboral establides en la present llei, constituïxen una aposta decidida per a fomentar la independència econòmica de la dona com a un dels elements necessaris per a aconseguir l'efectiva igualtat entre dones i hòmens. L'accés a l'ocupació i les mesures que ho fomenten constituïx una prioritat i, en este marc, a més de l'actuació de la Generalitat, la resta d'agents socials tenen també un paper important i decisiu, d'ací que un dels principals instruments per a aconseguir-ho siga la implicació de tots a través de la negociació col·lectiva, o l'establiment de convenis i acords.

És voluntat d'esta llei tractar la violència sobre la dona des d'una perspectiva global i integral i des de tots els seus aspectes i àmbits. Amb eixa finalitat, la llei es compon de 75 articles ordenats en una exposició de motius, un títol preliminar i quatre títols, a més d'una disposició addicional, una de derogatòria i tres disposicions finals.

El títol preliminar regula els aspectes generals de la llei, com són el seu objecte, el concepte de violència sobre la dona, de víctima i d'agressor, l'àmbit d'aplicació, un catàleg de manifestacions que s'entenen constitutives de violència sobre la dona.

El títol I recull els drets bàsics de les víctimes d'esta violència, així com els criteris que s'hauran de tindre en compte per a la seua acreditació.

El títol II concreta les mesures de la Generalitat per a fer front a la violència sobre la dona. S'estructura en nou capítols relatius a la prevenció del fenomen; a la sensibilització social i la informació; a la investigació; a la formació i capacitació específica dels professionals que intervinguen en la matèria; a la detecció del fenomen; a les garanties jurídiques i assistencials i dedica l'últim capítol a la personació de la Generalitat en els casos de mort de la dona víctima o en aquells en què es genere alarma social o es produïsquen lesions greus i invalidants per a ella.

El títol III regula la xarxa d'atenció integral que la Generalitat posa a disposició de les víctimes de violència sobre la dona.

Finalment, el títol IV estableix la competència de la Generalitat per a actuar contra la violència sobre la dona, promoure la coordinació i col·laboració amb altres administracions públiques i entitats que participen en l'eradicació d'este fenomen social.

La disposició addicional estableix la compareixença anual del Consell per a informar de l'execució de les mesures previstes en la llei.

Les disposicions finals habiliten per al desplegament reglamentari de la llei i estableixen que la Generalitat dotarà les previsions pressupostàries necessàries per a atendre les actuacions que se'n deriven de l'aplicació, i també l'entrada en vigor.

TÍTOL PRELIMINAR

Article 1. Objecte de la llei

L'objecte d'esta llei és l'adopció de mesures integrals per a l'eradicació de la violència sobre la dona, en l'àmbit competencial de la

El objetivo último de la presente ley es lograr la erradicación de cualquier tipo de violencia, en su expresión más amplia, en cualquier ámbito social, que tenga su fundamento último en la condición de mujer, aunque externamente pueda venir disfrazada de cualquier otro fundamento o connotación cultural, religiosa, tradicional o de cualquier tipo.

Por ello, la ley refleja de manera expresa algunas de las recomendaciones de la Subcomisión creada en el seno de la Comisión de Igualdad para el Estudio y el Funcionamiento de la Ley Integral de Medidas contra la Violencia de Género, del Congreso de los Diputados, de la que se desprende la necesidad de considerar a los hijos e hijas menores víctimas directas de la violencia de género, supuesto que constituye una de las principales novedades de esta ley, que, además, ha querido hacerlo extensivo a las personas sujetas a la tutela y/o acogimiento de la mujer víctima.

Las actuaciones de esta nueva ley conceptualizan la violencia de género desde una perspectiva amplia, intentando responder tanto a las necesidades de las mujeres y niñas víctimas de violencia física, psíquica y/o sexual, como a las necesidades de las mismas que han sido expuestas a mutilación genital o trata con el fin de su explotación sexual.

Por otra parte, las actuaciones en el ámbito laboral establecidas en la presente ley constituyen una apuesta decidida para fomentar la independencia económica de la mujer como uno de los elementos necesarios para conseguir la efectiva igualdad entre mujeres y hombres. El acceso al empleo y las medidas que lo fomenten constituye una prioridad, y en este marco, además de la actuación de la Generalitat, los restantes agentes sociales tienen también un papel importante y decisivo, de ahí que uno de los principales instrumentos para conseguirlo sea la implicación de todos ellos, a través de la negociación colectiva o el establecimiento de convenios y acuerdos.

Es pretensión de la presente ley tratar la violencia sobre la mujer desde una perspectiva global e integral y desde todos sus aspectos y ámbitos. Con esa finalidad, la ley se compone de 75 artículos ordenados en una exposición de motivos, un título preliminar y cuatro títulos, así como una disposición adicional, una disposición derogatoria y tres disposiciones finales.

El título preliminar regula los aspectos generales de la ley, como son su objeto, el concepto de violencia sobre la mujer, de víctima y de agresor, el ámbito de aplicación, un catálogo de manifestaciones que se entienden constitutivas de violencia sobre la mujer.

El título I recoge los derechos básicos de las víctimas de esta violencia, así como los criterios que se deberán tener en cuenta para su acreditación.

El título II plasma las medidas de la Generalitat para hacer frente a la violencia sobre la mujer, estructurándose en nueve capítulos relativos a la prevención del fenómeno; a la sensibilización social y la información; a la investigación; a la formación y capacitación específica de los profesionales que intervengan en la materia; a la detección del fenómeno; a las garantías jurídicas y asistenciales, dedicando el último capítulo a la personación de la Generalitat en casos de muerte de la mujer víctima o en aquellos en que se genere alarma social o se produzcan lesiones graves e invalidantes para ella.

El título III regula la red de atención integral que la Generalitat pone a disposición de las víctimas de violencia sobre la mujer.

Por último, el título IV establece la competencia de la Generalitat para actuar contra la violencia sobre la mujer, promoviendo la coordinación y colaboración con otras administraciones públicas y entidades que participan en la erradicación de este fenómeno social.

La disposición adicional establece la comparecencia anual del Consell para informar de la ejecución de las medidas contempladas en la ley.

Las disposiciones finales habilitan para el desarrollo reglamentario de la ley y establecen que la Generalitat dotará las previsions presupuestarias necesarias para atender las actuaciones que se deriven de su aplicación, así como su entrada en vigor.

TÍTULO PRELIMINAR

Artículo 1. Objeto de la ley

Es objeto de la presente ley la adopción de medidas integrales para la erradicación de la violencia sobre la mujer, en el ámbito competencial

Generalitat, oferint protecció i assistència tant a les dones víctimes de la violència com als seus fills i filles menors i/o persones subjectes a la seua tutela o acolliment, així com les mesures de prevenció, sensibilització i formació amb la finalitat d'implicar tota la societat de la Comunitat Valenciana.

Article 2. Concepte de la violència sobre la dona

Als efectes d'esta llei, s'entén per violència sobre la dona tot comportament d'acció o omissió pel qual un home infligix en la dona danys físics, sexuals i o psicològics, basat en la pertinença d'esta al sexe femení, com a resultat de la situació de desigualtat i de les relacions de poder dels hòmens sobre les dones; així com les amenaces d'estos actes, la coacció o la privació arbitrària de llibertat, tant si es produïxen en la vida pública com en la privada.

Article 3. Manifestacions de la violència sobre la dona

En particular i sense caràcter exclouent, la violència sobre la dona s'emmarca dins de les manifestacions següents:

1. La violència física: tota conducta que, directament o indirectament, estiga dirigida a ocasionar dany o patiment físic sobre la dona que pugua produir lesions com a eritemes, erosions, ferides, hematomes, cremades, esquinços, luxacions, fractures o qualsevol altre maltractament que atempte contra la integritat física de la dona, amb resultat o risc de lesió o mort.

2. La violència psicològica: tota conducta que atenta contra la integritat psíquica i emocional de la dona, per mitjà d'amenaces, insults, humiliacions, coaccions, menyspreu del valor personal o dignitat, exigència d'obediència, aïllament social, culpabilització i privació de llibertat. Així mateix, es considera violència psicològica tota conducta dirigida a ocasionar danys a béns de la víctima, amb l'objecte d'infligir por o temor en esta.

3. La violència sexual: totes aquelles conductes tipificades com a delictes contra la llibertat i indemnitat sexual de la dona. En general, tots els actes de naturalesa sexual forçada per l'agressor, o consentida per abús d'una situació de prevalença o poder per part de l'agressor sobre la víctima, o no consentida per esta, amb independència que aquell guarde o no relació conjugal, de parella afectiva, de parentiu o laboral amb la víctima.

4. La violència econòmica: es considera violència econòmica, als efectes d'esta llei, tota aquella limitació, privació no justificada legalment o la discriminació en la disposició dels seus béns, recursos patrimonials o drets econòmics, compresos en l'àmbit de convivència de la parella o en els casos de ruptura de la relació.

5. La mutilació genital femenina, o altres pràctiques tradicionals i/o culturals nocives o perjudicials per a les dones i xiquetes.

6. El tràfic de dones i xiquetes: entés este com la captació, el transport, el trasllat, l'acollida o la recepció de dones, recorrent a l'amenaça o a l'ús de la força o altres formes de coacció, amb fins d'explotació sexual.

Article 4. Àmbit d'aplicació

Les mesures previstes en esta llei seran aplicables a totes les víctimes d'actes de violència sobre la dona que tinguen lloc al territori de la Comunitat Valenciana, sense perjudi d'allò que s'ha establert per la legislació en matèria d'extranjeria i de l'exigència de determinats requisits establits normativament per a les diferents prestacions o servicis.

Article 5. Concepte de víctima de violència sobre la dona

Als efectes d'esta llei, es considerarà com a víctima de violència sobre la dona: tota dona o xiqueta que siga objecte de les conductes descrites en els articles precedents, així com els fills i les filles menors i/o persones subjectes a tutela o acolliment d'estes que patisquen qualsevol perjudi com a conseqüència de l'agressió a aquelles.

Article 6. Concepte d'agressor

Als efectes d'esta llei, es considerarà agressor: l'home causant de qualsevol dels actes contraris a esta llei referits en este títol.

de la Generalitat, ofreciendo protección y asistencia tanto a las mujeres víctimas de la misma como a sus hijos e hijas menores y/o personas sujetas a su tutela o acogimiento, así como las medidas de prevención, sensibilización y formación con la finalidad de implicar a toda la sociedad de la Comunitat Valenciana.

Artículo 2. Concepto de la violencia sobre la mujer

A los efectos de esta ley, se entiende por violencia sobre la mujer todo comportamiento de acción u omisión por el que un hombre inflige en la mujer daños físicos, sexuales y/o psicológicos, basado en la pertenencia de ésta al sexo femenino, como resultado de la situación de desigualdad y de las relaciones de poder de los hombres sobre las mujeres; así como las amenazas de tales actos, la coacción o la privación arbitraria de libertad, tanto si se producen en la vida pública como en la privada.

Artículo 3. Manifestaciones de la violencia sobre la mujer

En particular y sin carácter excluyente, la violencia sobre la mujer se enmarca dentro de las siguientes manifestaciones:

1. La violencia física: toda conducta que, directa o indirectamente, esté dirigida a ocasionar daño o sufrimiento físico sobre la mujer que pueda producir lesiones como eritemas, erosiones, heridas, hematomas, quemaduras, esguinces, luxaciones, fracturas o cualquier otro maltrato que atente contra la integridad física de la misma, con resultado o riesgo de lesión o muerte.

2. La violencia psicológica: toda conducta que atenta contra la integridad psíquica y emocional de la mujer, mediante amenazas, insultos, humillaciones, coacciones, menosprecio del valor personal o dignidad, exigencia de obediencia, aislamiento social, culpabilización y privación de libertad. Así mismo, se considera violencia psicológica toda conducta dirigida a ocasionar daños a bienes de la víctima, con el objeto de infligir miedo o temor en ésta.

3. La violencia sexual: todas aquellas conductas tipificadas como delito contra la libertad e indemnidad sexual de la mujer. En general, todos los actos de naturaleza sexual forzada por el agresor, o consentida por abuso de una situación de prevalimiento o poder por parte del agresor sobre la víctima, o no consentida por ésta, con independencia de que aquel guarde o no relación conyugal, de pareja afectiva, de parentesco o laboral con la víctima.

4. Violencia económica: se considera violencia económica, a los efectos de esta ley, toda aquella limitación, privación no justificada legalmente o discriminación en la disposición de sus bienes, recursos patrimoniales o derechos económicos, comprendidos en el ámbito de convivencia de la pareja o en los casos de ruptura de la relación.

5. Mutilación genital femenina u otras prácticas tradicionales y/o culturales nocivas o perjudiciales para las mujeres y niñas.

6. Trata de mujeres y niñas: se entiende ésta como la captación, el transporte, el traslado, la acogida o la recepción de mujeres, recurriendo a la amenaza o al uso de la fuerza u otras formas de coacción, con fines de explotación sexual.

Artículo 4. Ámbito de aplicación

Las medidas contempladas en la presente ley serán de aplicación a todas las víctimas de actos de violencia sobre la mujer que tengan lugar en el territorio de la Comunitat Valenciana, sin perjuicio de lo establecido por la legislación en materia de extranjería y de la exigencia de determinados requisitos establecidos normativamente para las diferentes prestaciones o servicios.

Artículo 5. Concepto de víctima de violencia sobre la mujer

A los efectos de esta ley, se entenderá por víctima de violencia sobre la mujer: toda mujer o niña que sea objeto de las conductas descritas en los artículos precedentes, así como los hijos e hijas menores y/o personas sujetas a tutela o acogimiento de las mismas que sufran cualquier perjuicio como consecuencia de la agresión a aquellas.

Artículo 6. Concepto de agresor

A los efectos de esta ley, se entenderá por agresor: al hombre causante de cualquiera de los actos contrarios a esta ley referidos en el presente título.

Article 7. Principis rectors de la llei

Els principis generals que orienten el contingut d'esta llei són:

1. Equilibri territorial. Es procurarà que els recursos que preveu esta llei es despleguen de manera universal i equilibrada per tot el territori de la Comunitat Valenciana, per a facilitar-hi l'accés i la prestació dels seus servicis de forma igualitària per a totes les víctimes de violència sobre la dona, especialment les que visquen en l'àmbit rural.

2. Immediatesa. L'administració de la Generalitat prestarà els seus servicis amb rapidesa i sense demores, especialment els de caràcter urgent i d'emergència.

3. Personalització. Es realitzarà un diagnòstic individualitzat de cada una de les situacions de violència, tenint en compte la situació específica de cada cas.

4. Especialització. Es prestarà especial atenció a la formació dels agents socials implicats en la problemàtica de violència. La Generalitat garantirà la formació a través de la seua oferta de formació contínua i especialitzada.

5. Cooperació i coordinació. Tots els centres i servicis dependents de la Generalitat actuaran de forma coordinada sota la supervisió del departament competent en matèria de violència de gènere. La coordinació es farà extensible a altres administracions, per mitjà de l'establiment, si és el cas, dels protocols, acords i convenis, sempre evitant la victimització secundària.

6. Sensibilització de la ciutadania en general, per a fomentar una resposta activa i solidària davant de la violència de gènere i les seues víctimes.

7. Transversalitat. Com a actuació prioritària i imprescindible en el disseny, implementació i avaluació de les polítiques i els plans de l'administració de la Generalitat.

8. Sufficiència financera. La Generalitat comptarà amb els recursos financers suficients per al compliment dels objectius de la llei.

TÍTOL I

Drets de les víctimes de la violència

CAPÍTOL ÚNIC

Drets bàsics

Article 8. Garantia dels drets de les víctimes de violència sobre la dona

1. En l'àmbit de les seues competències, les administracions públiques de la Comunitat Valenciana garantiran a les víctimes de violència sobre la dona l'efectivitat dels drets que s'arrepleguen en este títol.

2. La present llei serà aplicable a totes les dones que hagen sigut víctimes de la violència regulada en esta llei, en l'àmbit territorial de la Comunitat Valenciana, amb independència de la seua nacionalitat.

Les dones immigrants que estiguen en situació irregular disposaran dels drets arreplegats en el capítol I del títol I d'esta llei i caldrà ajustar-se al que disposa la normativa en matèria de drets i llibertats dels estrangers a Espanya.

3. Les dones amb discapacitat tindran dret a la informació administrativa i judicial en igualtat de condicions que la resta de víctimes de violència sobre la dona. La Generalitat garantirà este dret arreplegat en la legislació autonòmica vigent, per mitjà de l'eradicació de totes aquelles barreres que dificulten l'accés a la informació i als recursos d'atenció integral.

4. A l'efecte de fer efectiu este dret, la Generalitat desenrotllarà protocols d'atenció i prevenció específics.

Article 9. Acreditació de la violència sobre la dona

1. Són mitjans de prova per a l'acreditació i la prestació de les cobertures garantides en esta llei qualsevol resolució judicial que reconega, encara que només siga de forma indiciària o incidental, l'existència d'un acte de violència sobre la dona previst en esta llei.

2. Excepcionalment, en absència de la resolució judicial indicada en l'apartat 1 d'este article, i mentres que siga dictada la resolució en el sentit indicat, serà suficient l'informe del Ministeri Fiscal del contingut del qual es desprenga que hi ha indicis que la demandant és víctima d'esta violència.

Artículo 7. Principios rectores de la ley

Los principios generales que orientan el contenido de la presente ley son:

1. Equilibrio territorial. Se procurará que los recursos previstos en esta ley se desplieguen de forma universal y equilibrada por todo el territorio de la Comunitat Valenciana, facilitando el acceso a los mismos y la prestación de sus servicios de forma igualitaria para todas las víctimas de violencia sobre la mujer, especialmente las que vivan en el ámbito rural.

2. Inmediatez. La administración de la Generalitat prestará sus servicios con rapidez y sin demoras, especialmente los de carácter urgente y de emergencia.

3. Personalización. Se realizará un diagnóstico individualizado de cada una de las situaciones de violencia, teniendo en cuenta la situación específica de cada caso.

4. Especialización. Se prestará especial atención a la formación de los agentes sociales implicados en la problemática de violencia. La Generalitat garantizará la formación de éstos a través de su oferta de formación continua y especializada.

5. Cooperación y coordinación. Todos los centros y servicios dependientes de la Generalitat actuarán de forma coordinada bajo la supervisión del departamento competente en materia de violencia de género. La coordinación se hará extensible a otras Administraciones, mediante el establecimiento, en su caso, de protocolos, acuerdos y convenios, evitando la victimización secundaria.

6. Sensibilización de la ciudadanía en general, fomentando una respuesta activa y solidaria ante la violencia de género y sus víctimas.

7. Transversalidad. Como actuación prioritaria e imprescindible en el diseño, implementación y evaluación de las políticas y planes de la administración de la Generalitat.

8. Suficiencia financiera. La Generalitat contará con los recursos financieros suficientes para el cumplimiento de los objetivos de la ley.

TÍTULO I

Derechos de las víctimas de la violencia

CAPÍTULO ÚNICO

Derechos básicos

Artículo 8. Garantía de los derechos de las víctimas de violencia sobre la mujer

1. En el ámbito de sus competencias, las administraciones públicas de la Comunitat Valenciana garantizarán a las víctimas de violencia sobre la mujer la efectividad de los derechos que se recogen en el presente título.

2. La presente ley será de aplicación a todas las mujeres que hayan sido víctimas de la violencia regulada en esta ley, en el ámbito territorial de la Comunitat Valenciana, con independencia de su nacionalidad.

Las mujeres inmigrantes que se encuentren en situación irregular dispondrán de los derechos recogidos en el capítulo I del título I de esta ley y se estará a lo dispuesto en la normativa en materia de derechos y libertades de los extranjeros en España.

3. Las mujeres con discapacidad tendrán derecho a la información administrativa y judicial en igualdad de condiciones que el resto de víctimas de violencia sobre la mujer. La Generalitat garantizará dicho derecho recogido en la legislación autonómica vigente, mediante la erradicación de todas aquellas barreras que dificulten el acceso a la información y a los recursos de atención integral.

4. Al efecto de hacer efectivo este derecho, la Generalitat desarrollará protocolos de atención y prevención específicos.

Artículo 9. Acreditación de la violencia sobre la mujer

1. Constituyen medios de prueba para la acreditación y la prestación de coberturas garantizadas en esta ley cualquier resolución judicial que reconozca, aunque solo sea de forma indiciaria o incidental, la existencia de un acto de violencia sobre la mujer previsto en esta ley.

2. Excepcionalmente, en ausencia de la resolución judicial indicada en el apartado 1 del presente artículo, y en tanto se dicte la misma en el sentido indicado, será suficiente el informe del Ministerio Fiscal de cuyo contenido se desprenda que existen indicios de que la demandante es víctima de esta violencia.

3. Amb el mateix caràcter d'excepcionalitat, podran exercitar-se els drets que així es determine expressament amb l'única acreditació de la presentació de l'atestat policial o inclús del certificat acreditatiu d'atenció especialitzada per un organisme públic competent en matèria de violència sobre la dona.

Article 10. Dret a la informació

Les administracions públiques de la Comunitat Valenciana facilitaran en tot moment a les víctimes de violència sobre la dona, la informació sobre els recursos i servicis existents que puguen necessitar per a assegurar la seua protecció, suport i recuperació.

Article 11. Dret a la protecció efectiva

1. Les administracions públiques de la Comunitat Valenciana garantirán la protecció integral i immediata a les víctimes que estiguen en situació de risc, per mitjà de l'activació de tots els recursos disponibles.

2. Les situacions de violència que donen lloc al reconeixement d'este dret s'identifiquen per qualsevol dels mitjans establits en l'article 9.

Article 12. Dret a l'atenció integral i especialitzada

1. Les administracions públiques de la Comunitat Valenciana garantirán a les víctimes d'este tipus de violència els servicis socials d'atenció, emergència, suport i acollida i recuperació integral.

2. Les víctimes de violència sobre la dona tindran dret a recuperar la seua integritat, autonomia i desenvolupament personal i, per a això, a ser ateses per la xarxa d'assistència social que s'establix en el títol III d'esta llei.

3. Les situacions de violència que donen lloc al reconeixement d'este dret s'identifiquen per qualsevol dels mitjans establits en l'article 9.

Article 13. Dret a l'assistència jurídica gratuïta

Les víctimes de violència sobre la dona tindran dret a rebre informació i assistència jurídica gratuïta en els termes que es desenvolupen en el capítol VI del títol II d'esta llei.

Article 14. Dret a l'assistència sanitària

1. Les víctimes de violència sobre la dona tindran dret a l'assistència sanitària coordinada amb els restants operadors que intervinguen en el procés d'atenció a les víctimes.

2. Les situacions de violència que donen lloc al reconeixement d'este dret s'identifiquen per qualsevol dels mitjans establits en l'article 9.

Article 15. Dret a la intimitat i privacitat

1. En compliment de la legislació vigent en matèria de protecció de dades de caràcter personal, es garantirà que les víctimes de violència sobre la dona tinguen la confidencialitat de les dades de caràcter personal, que puguen provocar la seua identificació i localització i, en especial, respecte a l'agressor i el seu entorn.

2. Les situacions de violència que donen lloc al reconeixement d'este dret s'identifiquen per qualsevol dels mitjans establits en l'article 9.

Article 16. Dret a indemnitzacions per causa de mort

1. Els fills i les filles menors d'edat, tutelats o acollits o, en la seua absència, els ascendents de les víctimes mortals de violència sobre la dona, que en depenguen econòmicament en el moment de la defunció, tindran dret a la percepció d'una quantia econòmica de pagament únic, en les condicions i els requisits que s'establisquen reglamentàriament.

2. Les situacions de violència que donen lloc al reconeixement d'este dret s'identifiquen per qualsevol dels mitjans establits en l'article 9.1.

Article 17. Dret d'accés a una vivenda

1. La Generalitat garantirà a les víctimes de violència exercida per part dels que siguen o hagen sigut els seus cònjuges o dels que estiguen o hagen estat lligats a elles per relacions semblants d'afectivitat, inclús

3. Con el mismo carácter de excepcionalidad, podrán ejercitarse los derechos en los que así se determine expresamente con la única acreditación de la presentación del atestado policial o incluso del certificado acreditativo de atención especializada por un organismo público competente en materia de violencia sobre la mujer.

Artículo 10. Derecho a la información

Las administraciones públicas de la Comunitat Valenciana facilitarán en todo momento a las víctimas de violencia sobre la mujer, información sobre los recursos y servicios existentes que puedan necesitar para asegurar su protección, apoyo y recuperación.

Artículo 11. Derecho a la protección efectiva

1. Las administraciones públicas de la Comunitat Valenciana garantizarán protección integral e inmediata a las víctimas que se hallen en situación de riesgo, mediante la activación de todos los recursos disponibles.

2. Las situaciones de violencia que dan lugar al reconocimiento de este derecho se identifican por cualquiera de los medios establecidos en el artículo 9.

Artículo 12. Derecho a la atención integral y especializada

1. Las administraciones públicas de la Comunitat Valenciana garantizarán a las víctimas de este tipo de violencia los servicios sociales de atención, emergencia, apoyo y acogida y recuperación integral.

2. Las víctimas de violencia sobre la mujer tendrán derecho a recuperar su integridad, autonomía y desarrollo personal y para ello a ser atendidas por la red de asistencia social que se establece en el título III de esta ley.

3. Las situaciones de violencia que dan lugar al reconocimiento de este derecho se identifican por cualquiera de los medios establecidos en el artículo 9.

Artículo 13. Derecho a la asistencia jurídica gratuita

Las víctimas de violencia sobre la mujer tendrán derecho a recibir información y asistencia jurídica gratuita en los términos que se desarrollan en el capítulo VI del título II de la presente ley.

Artículo 14. Derecho a la asistencia sanitaria

1. Las víctimas de violencia sobre la mujer tendrán derecho a la asistencia sanitaria coordinada con los restantes operadores que intervingan en el proceso de atención a las víctimas.

2. Las situaciones de violencia que dan lugar al reconocimiento de este derecho se identifican por cualquiera de los medios establecidos en el artículo 9.

Artículo 15. Derecho a la intimidad y privacidad

1. En cumplimiento de la legislación vigente en materia de protección de datos de carácter personal, se garantizará a las víctimas de violencia sobre la mujer la confidencialidad de los datos de carácter personal que puedan provocar su identificación y localización y, en especial, con respecto al agresor y su entorno.

2. Las situaciones de violencia que dan lugar al reconocimiento de este derecho se identifican por cualquiera de los medios establecidos en el artículo 9.

Artículo 16. Derecho a indemnizaciones por causa de muerte

1. Los hijos e hijas menores de edad, tutelados o acogidos o, en su ausencia, los ascendientes de las víctimas mortales de violencia sobre la mujer, que dependan de ésta económicamente en el momento del fallecimiento, tendrán derecho a la percepción de una cuantía económica de pago único, en las condiciones y requisitos que se establezcan reglamentariamente.

2. Las situaciones de violencia que dan lugar al reconocimiento de este derecho se identifican por cualquiera de los medios establecidos en el artículo 9.1.

Artículo 17. Derecho de acceso a una vivienda

1. La Generalitat garantizará a las víctimas de violencia ejercida por parte de quienes sean o hayan sido sus cónyuges o de quienes estén o hayan estado ligados a ellas por relaciones similares de afectividad,

sense convivència, l'accés a la vivenda i al règim d'ajudes econòmiques, per a això, en els casos i en els termes que es disposen en l'article 57 d'esta llei, i en les normes de desplegament reglamentari que s'establisquen.

2. Les situacions de violència que donen lloc al reconeixement d'este dret s'identifiquen per qualsevol dels mitjans establits en l'article 9.1.

Article 18. Drets laborals

1. La Generalitat garantirà a les víctimes de violència sobre la dona la formació i ajuda per a facilitar la seua inserció laboral i fomentará acords i convenis amb els agents socials.

2. Les situacions de violència que donen lloc al reconeixement d'este dret s'identifiquen per qualsevol dels mitjans establits en l'article 9.

Article 19. Drets de les empleades públiques de l'administració de la Generalitat

1. Totes les empleades públiques de l'administració de la Generalitat podran beneficiar-se amb prioritat de mesures de trasllat, baixa o adaptació de la seua jornada laboral en els termes que preveu la Llei 10/2010, de 9 de juliol, de la Generalitat, d'Ordenació i Gestió de la Funció Pública Valenciana, en l'ordenament jurídic i la legislació vigent, i en els plans d'igualtat de totes les administracions públiques.

2. A estos efectes, el títol habilitant exigít per a l'aplicació d'eixa mesura és l'arreglat en els apartats 1 i 2 de l'article 9 d'esta llei.

Article 20. Drets dels fills i les filles de les víctimes

1. Els fills i les filles, acollits i tutelats menors d'edat de les víctimes de la violència arreglada en esta llei, tindran dret a ser acollits junt amb sa mare en els centres residencials corresponents, a l'escolarització immediata, en cas de canvi de domicili de la mare per causa d'esta violència, i a tractament psicològic rehabilitador si fóra procedent.

2. L'administració pública de la Comunitat Valenciana inclourà la violència prevista en esta llei, com a factor de valoració per a la regulació d'ajudes que estiguen destinades a famílies amb escassos recursos econòmics, dirigides a compensar les carencies i els desavantatges que impedisquen o dificulten l'accés i la permanència dels i les menors en el sistema educatiu.

3. Igualment, este criteri es tindrà en compte per a l'accés preferent dels fills i les filles en l'adjudicació de places oferides en els centres d'atenció socioeducativa per a menors de tres anys.

4. Serà títol habilitant per a l'accés a estos drets els mitjans establits en l'article 9 d'esta llei.

TÍTOL II

Mesures de la Generalitat per a fer front a la violència sobre la dona

CAPÍTOL I

De la prevenció de la violència sobre la dona

Article 21. Prevenció de la violència sobre la dona

Per prevenció de la violència sobre la dona s'entendrà, en esta llei, el conjunt d'activitats o mesures que poden adoptar-se en totes les esferes d'àmbit social per tal d'evitar-la.

Secció primera

Mesures de prevenció en l'àmbit educatiu

Article 22. Coeducació

1. La Generalitat, a través dels departaments competents en matèria d'educació i igualtat, desenrotllarà les mesures necessàries per a eliminar prejudis i pràctiques basades en la desigualtat i en l'atribució d'estereotips sexistes.

2. La Generalitat, a través de la convivència escolar en els centres educatius de la Comunitat Valenciana, impulsarà l'elaboració d'estudis i investigacions que permeten conèixer la realitat d'este fenomen en

aún sin convivencia, el acceso a la vivienda y al régimen de ayudas económicas para ello, en los casos y términos que se disponen en el artículo 57 de esta ley, y en las normas de desarrollo reglamentario que se establezcan.

2. Las situaciones de violencia que dan lugar al reconocimiento de este derecho se identifican por cualquiera de los medios establecidos en el artículo 9.1.

Artículo 18. Derechos laborales

1. La Generalitat garantizará a las víctimas de violencia sobre la mujer la formación y ayuda para facilitar su inserción laboral, fomentando acuerdos y convenios con los agentes sociales.

2. Las situaciones de violencia que dan lugar al reconocimiento de este derecho se identifican por cualquiera de los medios establecidos en el artículo 9.

Artículo 19. Derechos de las empleadas públicas de la administración de la Generalitat

1. Todas las empleadas públicas de la administración de la Generalitat podrán beneficiarse con prioridad de medidas de traslado, baja o adaptación de su jornada laboral en los términos que prevé la Ley 10/2010, de 9 de julio, de la Generalitat, de Ordenación y Gestión de la Función Pública Valenciana, en el ordenamiento jurídico y la legislación vigente, y en los Planes de Igualdad de todas las administraciones públicas.

2. A estos efectos, el título habilitante exigido para la aplicación de esa medida es el recogido en los apartados 1 y 2 del artículo 9 de esta ley.

Artículo 20. Derechos de los hijos e hijas de las víctimas

1. Los hijos e hijas, acogidos y tutelados menores de edad de las víctimas de la violencia recogida en esta ley, tendrán derecho a ser acogidos junto con su madre en los centros residenciales correspondientes, a la escolarización inmediata en caso de cambio de domicilio de la madre por causa de esta violencia, y a tratamiento psicológico rehabilitador si, en su caso, procediere.

2. La administración pública de la Comunitat Valenciana incluirá la violencia contemplada en esta ley, como factor de valoración para la regulación de ayudas que se destinen a familias con escasos recursos económicos, dirigidas a compensar las carencias y desventajas que impidan o dificulten el acceso y la permanencia de los y las menores en el sistema educativo.

3. Asimismo, dicho criterio se tendrá en cuenta para el acceso preferente de los hijos e hijas en la adjudicación de plazas ofertadas en los centros de atención socioeducativa para menores de tres años.

4. Será título habilitante para el acceso a estos derechos los medios establecidos en el artículo 9 de la presente ley.

TÍTULO II

Medidas de la Generalitat para hacer frente a la violencia sobre la mujer

CAPÍTULO I

De la prevención de la violencia sobre la mujer

Artículo 21. Prevención de la violencia sobre la mujer

Por prevención de la violencia sobre la mujer se entenderá, en esta ley, el conjunto de actividades o medidas que pueden adoptarse en todas las esferas de ámbito social con el fin de evitarla.

Sección primera

Medidas de prevención en el ámbito educativo

Artículo 22. Coeducación

1. La Generalitat, a través de los departamentos competentes en materia de educación e igualdad, desarrollará las medidas necesarias para eliminar prejuicios y prácticas basadas en la desigualdad y en la atribución de estereotipos sexistas.

2. La Generalitat, a través de la convivencia escolar en centros educativos de la Comunitat Valenciana, impulsará la elaboración de estudios e investigaciones que permitan conocer la realidad de este fenómeno en

l'àmbit escolar i proposarà les mesures per a previndre les conductes violentes entre els xiquets i les xiquetes des d'edats primerenques.

3. Així mateix, s'impulsaran mesures tendents a millorar les habilitats educatives de pares i mares a fi que formen els seus fills i filles en el respecte als drets dels altres.

Article 23. Currículums educatius

1. La Generalitat garantirà que en els programes d'ensenyança impartits en els centres educatius de la Comunitat Valenciana no s'inclouen continguts discriminatoris contra les dones per raó del seu sexe, ni que justifiquen, resulten permissius o inciten a la violència sobre la dona.

2. En estos continguts fomentarà la igualtat de sexes; educarà en els valors i destacarà el respecte a la dignitat de la persona i la necessitat d'eradicar la violència sobre la dona.

3. La Generalitat revisarà i adaptarà el contingut dels llibres de text i la resta de material educatiu a les prescripcions d'esta llei i supervisarà, a través de la inspecció de l'administració educativa, que s'ajusten als principis de l'educació en igualtat.

Article 24. Consell Escolar Valencià

1. El Consell Escolar Valencià, com a òrgan consultiu suprem i de participació social en la programació general de l'ensenyança de la Comunitat Valenciana, supervisarà les matèries que conformen els programes d'ensenyança i emetrà dictamen en aquells casos en què se susciten dubtes sobre el seu contingut.

2. Amb esta finalitat, el Consell Escolar Valencià haurà d'incloure entre els seus membres, com a mínim, una persona experta en matèria de violència sobre la dona i igualtat, en representació de la Generalitat.

3. Així mateix, incorporarà al seu informe anual les mesures educatives que suggerix que siguen adoptades per a fomentar la igualtat i eradicar la violència sobre les dones.

Article 25. Escolarització

Sense perjudi de les ajudes en l'àmbit educatiu arreglades en l'article 41 d'esta llei, la Generalitat assegurarà l'escolarització immediata en centres d'educació sustentats amb fons públics dels fills i les filles, acollits i/o tutelats menors d'edat de les dones que estiguen afectades per canvis de domicili, que obeïsquen a motius de seguretat en situacions de violència sobre la dona.

De la mateixa manera, en estos casos, i encara que ja no estiguen cursant estudis obligatoris, es facilitarà el trasllat de matrícula o se'ls assignarà un institut o centre universitari pròxim al nou domicili de residència.

Article 26. Ensenyança universitària

La Generalitat i les universitats de la Comunitat Valenciana, en els seus respectius àmbits de competència, fomentaran els estudis universitaris i superiors en general, en matèria d'igualtat de gènere i de lluita contra la violència contra les dones.

Secció segona Mesures de prevenció de conductes violentes

Article 27. Programa de reeducació d'hòmens amb problemes de control de violència sobre la dona

La Generalitat afavorirà, de forma coordinada i participativa amb l'administració competent, l'execució dels programes de reeducació d'hòmens amb problemes de conductes violentes cap a la dona, al si de les relacions d'afectivitat en l'àmbit d'aplicació d'esta llei, d'acord amb el que estableix els articles 83 i 88 del Codi Penal, a fi de dotar-los d'habilitats personals que possibiliten la resolució de conflictes per vies no violentes.

Secció tercera Mesures de prevenció en l'àmbit laboral

Article 28. Acords, convenis i negociació col·lectiva

1. La Generalitat promourà l'establiment d'acords i convenis amb empreses, associacions empresarials i organitzacions sindicals, així com

el àmbit escolar y propondrá medidas para prevenir las conductas violentas entre niños y niñas desde edades tempranas.

3. Así mismo, se impulsarán medidas tendentes a mejorar las habilidades educativas de padres y madres a fin de que formen a sus hijos e hijas en el respeto a los derechos de los demás.

Artículo 23. Currículos educativos

1. La Generalitat garantizará que en los programas de enseñanza que se impartan en los centros educativos de la Comunitat Valenciana no se incluyan contenidos discriminatorios contra las mujeres por razón de su sexo, ni que justifiquen, resulten permisivos o inciten a la violencia sobre la mujer.

2. Fomentará en dichos contenidos la igualdad de sexos, educando en valores, destacando el respeto a la dignidad de la persona y en la necesidad de erradicar la violencia sobre la mujer.

3. La Generalitat revisarà y adaptará el contenido de los libros de texto y demás material educativo a las prescripciones de esta ley y supervisarà, a través de la inspección de la administración educativa, que se ajusten a los principios de la educación en igualdad.

Artículo 24. Consejo Escolar Valenciano

1. El Consejo Escolar Valenciano, como órgano consultivo supremo y de participación social en la programación general de la enseñanza de la Comunitat Valenciana, supervisarà las materias que conformen los programas de enseñanza y emitirá dictamen en aquellos casos en que se susciten dudas en cuanto a su contenido.

2. Con ese fin, el Consejo Escolar Valenciano deberá incluir entre sus miembros, al menos, a una persona experta en materia de violencia sobre la mujer e igualdad, en representación de la Generalitat.

3. Así mismo, incorporará a su informe anual las medidas educativas que sugiere que se adopten para fomentar la igualdad y erradicar la violencia sobre las mujeres.

Artículo 25. Escolarización

Sin perjuicio de las ayudas en el ámbito educativo recogidas en el artículo 41 de la presente ley, la Generalitat asegurará la escolarización inmediata en centros de educación sustentados con fondos públicos de los hijos e hijas, acogidos y/o tutelados menores de edad de las mujeres que se vean afectadas por cambios de domicilio, que obedezcan a motivos de seguridad en situaciones de violencia sobre la mujer.

De igual modo, en dichos casos, y aún cuando ya no se encuentren cursando estudios obligatorios, se facilitará el traslado de matrícula o se les asignará instituto o centro universitario pròxim al nuevo domicilio de residencia.

Artículo 26. Enseñanza universitaria

La Generalitat y las universidades de la Comunitat Valenciana, en sus respectivos ámbitos de competencia, fomentarán los estudios universitarios y superiores en general, en materia de igualdad de género y de lucha contra la violencia contra las mujeres.

Sección segunda Medidas de prevención de conductas violentas

Artículo 27. Programa de reeducación a hombres con problemas de control de violencia sobre la mujer

La Generalitat favorecerá, de forma coordinada y participativa con la administración competente, la ejecución de programas de reeducación de hombres con problemas de conductas violentas hacia la mujer, en el seno de las relaciones de afectividad en el ámbito de aplicación de esta ley, conforme a lo establecido en los artículos 83 y 88 del Código Penal, al objeto de dotarles de habilidades personales que posibiliten la resolución de conflictos por vías no violentas.

Sección tercera Medidas de prevención en el ámbito laboral

Artículo 28. Acuerdos, convenios y negociación colectiva

1. La Generalitat promoverá el establecimiento de acuerdos y convenios con empresas, asociaciones empresariales y organizaciones

amb les administracions locals i institucions públiques, entre els fins de les quals estiga prevista la contractació preferent o la inclusió en els programes d'inserció laboral que elaboren, de les dones víctimes de violència.

2. La Generalitat fomentarà la inclusió en la negociació col·lectiva entre empreses i treballadors i treballadores i en els plans d'igualtat de les empreses, mesures dirigides a previndre i eliminar qualsevol tipus d'assetjament sexual cap a la dona, assetjament per raó del sexe i de violència de gènere.

Article 29. Pacte social de prevenció de violència sobre les dones

Les organitzacions empresarials i sindicals de la Comunitat Valenciana promouran el disseny i l'aplicació de mesures de prevenció contra la violència sobre la dona.

Article 30. Assetjament sexual cap a la dona i assetjament per raó del sexe

1. La Generalitat, en l'àmbit de les relacions laborals i dins del marc de les seues competències, afavorirà i vetlarà pel respecte de la igualtat entre gèneres, i la no tolerància de conductes de discriminació o assetjament per raó de sexe i d'assetjament sexual cap a la dona, en l'administració pública, en les empreses i centres de treball.

A estos efectes, impulsarà i promourà l'establiment en estes de mitjans i codis de bones pràctiques, protocols i procediments per a la prevenció, detecció i tractament d'aquells casos d'assetjament per raó de sexe o assetjament sexual cap a la dona.

2. En este sentit i sense perjudi del que estableix el Codi Penal, als efectes d'esta llei, constituïx assetjament sexual cap a la dona qualsevol comportament, verbal o físic, de naturalesa sexual que tinga el propòsit o produïska l'efecte d'atemptar contra la dignitat de la dona, en particular quan es cree un entorn intimidatori, degradant o ofensiu.

3. Constituïx assetjament per raó de sexe qualsevol comportament realitzat en funció de la pertinença al sexe femení, amb el propòsit o l'efecte d'atemptar contra la seua dignitat i crear un entorn intimidatori, degradant o ofensiu.

4. El condicionament d'un dret o d'una expectativa de dret a l'acceptació d'una situació constitutiva d'assetjament sexual o d'assetjament per raó de sexe serà considerada també acte de discriminació per raó de sexe.

CAPÍTOL II *Mesures de sensibilització*

Article 31. Actuacions d'informació i sensibilització social

1. Les administracions públiques de la Comunitat Valenciana, en l'àmbit de les seues competències respectives, duran a terme periòdicament actuacions d'informació i estratègies de sensibilització dirigides a la societat, a fi de previndre i eliminar la violència sobre la dona.

2. Les administracions públiques de la Comunitat Valenciana duran a terme totes aquelles mesures de sensibilització i informació que consideren pertinents, tant a nivell publicitari com en els mitjans de comunicació, dirigides a fomentar la igualtat entre els sexes, eliminar actituds i estereotips sexistes, aconseguir el rebuig social de la violència sobre la dona i donar a conèixer els recursos i servicis d'assistència disponibles per a l'atenció integral de les víctimes.

3. La Generalitat realitzarà periòdicament campanyes publicitàries de sensibilització i conscienciació del problema que suposa la violència de gènere, així com la necessitat de la seua eradicació, amb especial atenció a la sensibilització i formació a la joventut i a aquelles dones que, per les seues circumstàncies socioculturals, pugen resultar més vulnerables.

4. La Generalitat podrà utilitzar tots els mitjans de comunicació al seu abast, tenint en compte l'especial dificultat per a determinats col·lectius de dones d'accedir a la informació. Per a això realitzarà les campanyes en format comprensible i utilitzarà els mitjans publicitaris o de comunicació accessibles, per a aquelles persones que presenten alguna discapacitat que impedisca o dificulte el seu accés a la informació, utilitzant la llengua de signes, el braille, o qualsevol altre sistema anàleg de comunicació.

sindicales, así como con las administraciones locales e instituciones públicas, entre cuyos fines se contemple la contratación preferente o la inclusión en los programas de inserción laboral que elaboren, de las mujeres víctimas de violencia.

2. La Generalitat fomentarà la inclusió en la negociació col·lectiva entre empreses i treballadors i treballadores i en els plans d'igualtat de les empreses, mesures dirigides a prevenir i eliminar qualsevol tipus d'assetjament sexual cap a la dona, assetjament per raó del sexe i de violència de gènere.

Artículo 29. Pacto social de prevención de violencia sobre la mujer

Las organizaciones empresariales y sindicales de la Comunitat Valenciana promoverán el diseño y aplicación de medidas de prevención contra la violencia sobre la mujer.

Artículo 30. Acoso sexual hacia la mujer y acoso por razón del sexo

1. La Generalitat, en el ámbito de las relaciones laborales y dentro del marco de sus competencias, favorecerá y velará por el respeto de la igualdad entre géneros, y la no tolerancia de conductas de discriminación o acoso por razón de sexo y de acoso sexual hacia la mujer en la administración pública y en las empresas y centros de trabajo.

A dichos efectos, impulsará y promoverá el establecimiento en ellas de medios y códigos de buenas prácticas, protocolos y procedimientos para la prevención, detección y tratamiento de aquellos casos de acoso por razón de sexo o acoso sexual hacia la mujer.

2. En este sentido y sin perjuicio de lo establecido en el Código Penal, a los efectos de esta ley, constituye acoso sexual hacia la mujer cualquier comportamiento, verbal o físico, de naturaleza sexual que tenga el propósito o produzca el efecto de atentar contra la dignidad de la mujer, en particular cuando se crea un entorno intimidatorio, degradante u ofensivo.

3. Constituye acoso por razón de sexo cualquier comportamiento realizado en función de la pertenencia al sexo femenino, con el propósito o el efecto de atentar contra su dignidad y crear un entorno intimidatorio, degradante u ofensivo.

4. El condicionamiento de un derecho o de una expectativa de derecho a la aceptación de una situación constitutiva de acoso sexual o de acoso por razón de sexo se considerará también acto de discriminación por razón de sexo.

CAPÍTULO II *Medidas de sensibilización*

Artículo 31. Actuaciones de información y sensibilización social

1. Las administraciones públicas de la Comunitat Valenciana, en el ámbito de sus respectivas competencias, llevarán a cabo periódicamente actuaciones de información y estrategias de sensibilización dirigidas a la sociedad, con el fin de prevenir y eliminar la violencia sobre la mujer.

2. Las administraciones públicas de la Comunitat Valenciana llevarán a cabo cuantas medidas de sensibilización e información consideren pertinentes, tanto a nivel publicitario como en los medios de comunicación, dirigidas a fomentar la igualdad entre los sexos, eliminar actitudes y estereotipos sexistas, conseguir el rechazo social de la violencia sobre la mujer y dar a conocer los recursos y servicios de asistencia disponibles para la atención integral de las víctimas.

3. La Generalitat desenvoluparà periòdicament campanyes publicitàries de sensibilització i conscienciació del problema que suposa la violència de gènere así como la necesidad de su erradicación, con especial atención a la sensibilización y formación a la juventud y a aquellas mujeres que, por sus circunstancias socioculturales, puedan resultar más vulnerables.

4. La Generalitat podrà utilitzar tots els mitjans de comunicació a su alcance, teniendo en cuenta la especial dificultad para determinados colectivos de mujeres de acceder a la información. Para ello realizará las campañas en formato comprensible y utilizando medios publicitarios o de comunicación accesibles para aquellas personas que presenten alguna discapacidad que impida o dificulte su acceso a la información, utilizando la lengua de signos, el braille, o cualquier otro sistema análogo de comunicación.

5. Així mateix, fomentarà l'ús de les noves tecnologies que permeten un accés ràpid i senzill a la informació que en esta matèria la Generalitat pose a disposició de la ciutadania.

Article 32. Altres actuacions de l'administració: suport a les associacions, fundacions i altres institucions

1. La Generalitat establirà els mecanismes de suport i promoció a les associacions, fundacions i altres institucions dedicades a la prevenció de la violència sobre la dona i a l'empara i assistència de les víctimes.

2. La Generalitat afavorirà aquelles manifestacions culturals i artístiques que contribuïsquen a sensibilitzar la societat de la Comunitat Valenciana en la problemàtica de la violència sobre la dona.

Article 33. Actuació sobre la publicitat

Les campanyes publicitàries institucionals de sensibilització sobre el problema de la violència sobre la dona que es duguen a terme, respectaran en tot cas el que estableix la present llei.

De conformitat amb la legislació estatal sobre violència sobre la dona, quan una publicitat proporcione una imatge de la dona vexatòria o discriminatòria, podrà ser considerada il·lícita i la Generalitat, a través de l'òrgan competent, sol·licitarà de l'anunciant que la canvie o rectifique.

Article 34. Actuació sobre els mitjans de comunicació

1. La Generalitat posarà en marxa aquelles actuacions o iniciatives que permeten aconseguir que els mitjans de comunicació tracten les informacions sobre violència contra les dones amb la correcció deguda, mostrant un clar rebuig i contribuint a pal·liar o resoldre el problema.

2. Entre estes, promourà l'ús de la guia d'estil periodístic que proporcione les claus per al tractament informatiu adequat de les situacions relacionades amb la violència que patixen les dones.

3. La Generalitat vetlarà perquè els mitjans de comunicació de titularitat pública o finançats per la Generalitat, en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, adapten els seus continguts als dictats d'esta llei.

4. Quan s'informe sobre notícies relatives a la violència sobre la dona, la Generalitat promourà que s'agregue informació sobre els diferents recursos de prevenció, assistència i protecció existents a la Comunitat Valenciana i que tinguen relació amb el fet difós.

5. La Generalitat, en la contractació de campanyes publicitàries de qualsevol índole, valorarà aquells mitjans que col·laboren amb esta finalitat i inclourà en els plec dels concursos tramitats, clàusules que així ho garantisquen.

6. L'Observatori de Publicitat no Sexista de la Comunitat Valenciana vetlarà perquè en els mitjans de comunicació social no es difonguen programes o publicitat contraris als drets de les dones i, en particular, caldrà ajustar-se al fet que no continguen elements discriminatoris, sexistes, pornogràfics o de violència. La mateixa vigilància s'estendrà als videojocs i/o els sistemes informàtics d'ús general o qualsevol altre derivat de l'aplicació de les noves tecnologies.

Article 35. Actuació en l'àmbit laboral

La Generalitat impulsarà programes de sensibilització que eviten que la violència sobre la dona i la desigualtat entre gèneres incidisquen negativament en les treballadores, en les seues condicions laborals, d'accés, promoció, formació o retribució.

A estos efectes, es duran a terme línies de col·laboració amb les organitzacions empresarials, sindicals, associacions de víctimes i altres agents socials, per al disseny i aplicació de mesures de prevenció en el marc laboral que potencien la seua inclusió en la negociació col·lectiva.

CAPÍTOL III
Investigació

Article 36. Investigació en matèria de violència sobre la dona

1. La Generalitat promourà l'elaboració d'estudis i investigacions que permeten conèixer la realitat actual d'este fenomen, els factors socioculturals que el sustenten, així com les seues conseqüències i analitzen

5. Así mismo, fomentará el uso de las nuevas tecnologías en cuanto permiten un acceso rápido y sencillo a la información que en esta materia la Generalitat ponga a disposición de la ciudadanía.

Artículo 32. Otras actuaciones de la administración: apoyo a asociaciones, fundaciones y otras instituciones

1. La Generalitat establecerá mecanismos de apoyo y promoción a las asociaciones, fundaciones y otras instituciones dedicadas a la prevención de la violencia sobre la mujer y al amparo y asistencia de las víctimas.

2. La Generalitat favorecerá aquellas manifestaciones culturales y artísticas que contribuyan a sensibilizar a la sociedad de la Comunitat Valenciana en la problemàtica de la violència sobre la mujer.

Artículo 33. Actuación sobre la publicidad

Las campañas publicitarias institucionales de sensibilización sobre el problema de la violencia sobre la mujer que se lleven a cabo, respetarán en todo caso lo establecido en la presente ley.

De conformidad con la legislación estatal sobre violencia sobre la mujer, cuando una publicidad proporcione una imagen de la mujer vejatoria o discriminatoria, podrá ser considerada ilícita y la Generalitat, a través del órgano competente, solicitará del anunciante su cese o rectificación.

Artículo 34. Actuación sobre los medios de comunicación

1. La Generalitat pondrá en marcha cuantas actuaciones o iniciativas contribuyan a lograr que los medios de comunicación traten las informaciones sobre violencia contra las mujeres con la corrección debida, mostrando un claro rechazo y contribuyendo a paliar o resolver el problema.

2. Entre ellas, promoverá el uso de la guía de estilo periodístico que proporcione las claves para el tratamiento informativo adecuado de las situaciones relacionadas con la violencia que sufren las mujeres.

3. La Generalitat velará por que los medios de comunicación de titularidad pública o financiados por la Generalitat, en el ámbito de la Comunitat Valenciana, adapten sus contenidos a los dictados de esta ley.

4. Cuando se den a conocer noticias relativas a la violencia sobre la mujer, la Generalitat promoverá que se agregue información sobre los distintos recursos de prevención, asistencia y protección existentes en la Comunitat Valenciana y que guarden relación con el hecho difundido.

5. La Generalitat valorará, en la contratación de campañas publicitarias de cualquier índole, a aquellos medios que colaboren en este fin, incluyendo en los pliegos de los concursos que se tramiten, cláusulas que así lo garanticen.

6. El Observatorio de Publicidad No Sexista de la Comunitat Valenciana velará para que en los medios de comunicación social no se difundan programas o publicidad contrarios a los derechos de las mujeres y, en particular, se atenderá a que no contengan elementos discriminatorios, sexistas, pornográficos o de violencia. Igual vigilancia se extenderá a videojuegos y/o los sistemas informáticos de uso general o cualquier otro derivado de la aplicación de nuevas tecnologías.

Artículo 35. Actuación en el ámbito laboral

La Generalitat impulsará programas de sensibilización que eviten que la violencia sobre la mujer y la desigualdad entre géneros incidan negativamente en las trabajadoras, sus condiciones laborales, de acceso, promoción, formación o retribución.

A dichos efectos, se llevarán a cabo líneas de colaboración con organizaciones empresariales, sindicales, asociaciones de víctimas y otros agentes sociales, para el diseño y aplicación de medidas de prevención en el marco laboral, potenciando su inclusión en la negociación colectiva.

CAPÍTULO III
Investigación

Artículo 36. Investigación en materia de violencia sobre la mujer

1. La Generalitat promoverá la elaboración de estudios e investigaciones que permitan conocer la realidad actual de este fenómeno, los factores socioculturales que lo sustentan, así como sus consecuencias

quines estratègies resulten idònies tant per a la prevenció i eradicació com per a millorar l'atenció integral a la víctima i que, al mateix temps, permeten la detecció i coneixement de noves situacions i necessitats.

A este efecte des de la Generalitat s'impulsaran acords de col·laboració amb les universitats de la Comunitat Valenciana, associacions, organitzacions empresarials i sindicals, entitats locals, la Federació Valenciana de Municipis i Províncies o altres organismes, als quals podrà dotar dels mitjans necessaris per a això.

2. La Generalitat farà públics i difondrà els resultats dels estudis i investigacions que es realitzen en matèria de violència sobre la dona i promocionarà la seua difusió posterior a la societat en general i, en particular, a aquells col·lectius amb més dificultat d'accés a la informació i als professionals i les institucions tant públiques com a privades que estiguen relacionades amb esta matèria des de qualsevol àmbit de la societat.

3. La Generalitat instaurarà mecanismes per al reconeixement de l'excel·lència investigadora en estos temes.

CAPÍTOL IV

Formació i especialització de les i els agents implicats

Article 37. Formació en matèria de violència sobre la dona

1. La Generalitat impulsarà la formació contínua i especialitzada en violència sobre la dona del personal al servici de l'administració, en especial dels qui treballen o col·laboren en l'atenció i eradicació d'este fenomen i posarà especial importància a les professions de l'àmbit judicial, educatiu, sociosanitari i policial.

2. La Generalitat promourà acords amb les administracions públiques corresponents, els col·legis professionals, les organitzacions sindicals i empresarials i, en especial, fomentará la col·laboració amb el Consell General del Poder Judicial, la Fiscalia General de l'Estat, el Ministeri de Justícia i el Ministeri d'Interior, per a assegurar una formació específica en violència exercida sobre les dones als jutges i jutgeses, magistrats i magistrades i forces i cossos de seguretat de l'Estat.

3. La conselleria competent en matèria d'educació, a través del conjunt de mesures del Pla de Prevenció de la Violència i Promoció de la Convivència (Pla PREVI) i del Pla de Formació Permanent del Professorat de la Comunitat Valenciana, inclourà les accions formatives específiques sobre violència sobre la dona, a fi de millorar la prevenció i impulsar la detecció precoç d'estos casos de violència. En les accions formatives específiques també participarà el professorat de treball social, psicologia i pedagogia que estiga exercint les seues funcions en els centres educatius.

4. Igualment, el personal sanitari de les àrees d'atenció primària, atenció especialitzada i servicis d'urgències que, en l'exercici del seu treball, puguen tindre contacte amb possibles víctimes d'este tipus de violència en els centres sanitaris, públics o privats, i de servicis socials, rebran formació en la matèria, enfocada a la sensibilització i reconeixement d'estes situacions, a fi de millorar la prevenció i impulsar el diagnòstic precoç d'estos casos de violència.

5. L'Institut Valencià de Seguretat Pública i Emergències elaborarà plans formatius per als cossos de policia local, que contindran un itinerari monogràfic específic enfocad a l'adequació especialitzada dels policies locals de la Comunitat Valenciana.

CAPÍTOL V

Detecció i atenció a les víctimes de la violència sobre la dona

Article 38. Intervenció, coordinació i comunicació

Aquells que, per l'exercici de la seua professió càrrec o ofici, estiguen en contacte amb les víctimes de violència sobre la dona, hauran d'intervindre d'acord amb els protocols que s'establisquen en els seus respectius àmbits professionals i, si és el cas, hauran de comunicar els fets a les forces i cossos de seguretat, a la fiscalia o a l'autoritat judicial quan sospiten que puguen constituir falta o delict.

y analicen qué estrategias resultan idóneas tanto para su prevención y erradicación como para mejorar la atención integral a la víctima, permitiendo la detección y conocimiento de nuevas situaciones y necesidades.

A tal efecto se impulsarán desde la Generalitat acuerdos de colaboración con las Universidades de la Comunitat Valenciana, asociaciones, organizaciones empresariales y sindicales, entidades locales, Federación Valenciana de Municipios y Provincias u otros organismos, a quienes podrá dotar de los medios necesarios para ello.

2. La Generalitat hará públicos y difundirá los resultados de los estudios e investigaciones que se realicen en materia de violencia sobre la mujer y promocionará su difusión posterior a la sociedad en general, y en particular a aquellos colectivos con mayor dificultad de acceso a la información y a profesionales e instituciones tanto públicas como privadas que estén relacionadas con esta materia desde cualquier ámbito de la sociedad.

3. La Generalitat instaurarà mecanismes per al reconeixement de la excel·lència investigadora en estos temas.

CAPÍTULO IV

Formación y especialización de las y los agentes implicados

Artículo 37. Formación en materia de violencia sobre la mujer

1. La Generalitat impulsara la formación continua y especializada en violencia sobre la mujer del personal al servicio de la administración, en especial de quienes trabajen o colaboren en la atención y erradicación de este fenómeno, prestando especial importancia a las profesiones del ámbito judicial, educativo, sociosanitario y policial.

2. La Generalitat promoverá acuerdos con las correspondientes administraciones públicas, colegios profesionales, organizaciones sindicales y empresariales y, en especial, fomentará la colaboración con el Consejo General del Poder Judicial, la Fiscalía General del Estado, el Ministerio de Justicia y el Ministerio de Interior, para asegurar una formación específica en violencia ejercida sobre las mujeres a jueces y juezas, magistrados y magistradas, así como a las fuerzas y cuerpos de seguridad del Estado.

3. La Conselleria competente en materia de educación, a través del conjunto de medidas del Plan de Prevención de la Violencia y Promoción de la Convivencia (Plan PREVI) y del Plan de Formación Permanente del Profesorado de la Comunitat Valenciana, incluirá las acciones formativas específicas sobre violencia sobre la mujer, con el fin de mejorar la prevención e impulsar la detección precoz de estos casos de violencia. En las acciones formativas específicas también participarán el profesorado de trabajo social, psicología y pedagogía que se encuentren desempeñando sus funciones en los centros educativos.

4. Asimismo, el personal sanitario de las áreas de atención primaria, atención especializada y servicios de urgencias que, en el desempeño de su trabajo, puedan tener contacto con posibles víctimas de este tipo de violencia en los centros sanitarios, públicos o privados, y de servicios sociales, recibirán formación en la materia, enfocada a la sensibilización y reconocimiento de tales situaciones, con el fin de mejorar la prevención e impulsar el diagnóstico precoz de estos casos de violencia.

5. El Instituto Valenciano de Seguridad Pública y Emergencias elaborará planes formativos para los cuerpos de policía Local, que contendrán un itinerario monográfico específico enfocad a la adecuación especializada de los policías locales de la Comunitat Valenciana.

CAPÍTULO V

Detección y atención a las víctimas de la violencia sobre la mujer

Artículo 38. Intervención, coordinación y comunicación

Aquellos que, por el ejercicio de su profesión cargo u oficio, estén en contacto con las víctimas de violencia sobre la mujer, deberán intervenir de acuerdo con los protocolos que en sus respectivos ámbitos profesionales se establezcan y, en su caso, comunicar los hechos a las fuerzas y cuerpos de seguridad, a la fiscalía o a la autoridad judicial cuando sospechen que puedan constituir falta o delito.

Article 39. Intervenció administrativa en matèria de menors

Quan una dona amb menors a càrrec seu denuncie una situació de violència o siga esta detectada pels servicis socials competents, sanitaris o educatius, l'administració pública de la Comunitat Valenciana, d'acord amb el que disposa la legislació vigent en matèria de protecció de la infància i l'adolescència, intervindrà per a realitzar un seguiment de la situació dels o les menors i, si és el cas, podrà adoptar alguna de les mesures següents:

1. Apreciar la situació de risc, llavors els equips municipals de servicis socials iniciaran les actuacions oportunes per a la comprovació, avaluació i, si és el cas, intervenció, establint el pla d'intervenció familiar oportú.

2. Analitzar i, si és el cas, declarar la possible situació de desemparament en els supòsits en què puga existir un perill per a la integritat física o psíquica dels o les menors.

Article 40. Situacions de violència sobre la dona en les aules

1. El personal docent que detecte en els centres escolars qualsevol actuació discriminatòria o conducta vexatòria per raó del sexe, o tinguen coneixement d'este tipus de situacions en l'entorn familiar o relacional de l'alumnat, haurà de posar-ho immediatament en coneixement de la direcció o responsable del centre qui, també sense dilació, haurà de comunicar-ho al departament competent en matèria d'educació, sense perjudi que, en aquells casos que presenten indicis de delictes o falta, donen així mateix compte immediat a l'òrgan competent, d'acord amb els protocols d'actuació que a l'efecte s'establisquen.

El departament competent en matèria d'educació, a través d'estos protocols, adoptarà totes aquelles mesures que siguen pertinents per a la protecció i assistència dels i les menors, entre estes, formular la denúncia davant dels òrgans judicials o la fiscalia quan siga procedent.

2. La inspecció educativa dependent del departament de la Generalitat amb competències en educació, sense perjudi de les competències d'altres administracions o autoritats, supervisarà en este àmbit el compliment de la llei.

Article 41. Altres ajudes en l'àmbit de l'educació

1. Les situacions de violència sobre la dona constituïran un element de valoració en el barem per a la concessió d'ajudes destinades a famílies amb pocs recursos econòmics que faciliten l'accés i permanència dels i les menors en el sistema educatiu, així com per a la concessió de places en escoles infantils sostingudes amb fons públics.

2. La conselleria competent en matèria d'educació donarà prioritat a la inclusió de persones víctimes de violència sobre les dones en la implantació i execució de plans educatius amb caràcter generalista o especialitzat.

Article 42. Detecció i assistència

1. En l'àmbit de la Comunitat Valenciana, la conselleria competent en matèria de sanitat garantirà a les dones víctimes de qualsevol manifestació de violència prevista en esta llei el dret a una atenció i assistència sanitària especialitzada i gratuïta, fins al total restabliment de la seua salut, tant física com psíquica.

L'atenció sanitària, tant en cas de danys físics com psíquics, serà extensible també als seus descendents menors d'edat i a les persones tutelades o acollides per la víctima.

Tot això sense perjudi de les obligacions dels tercers al pagament de l'import de les prestacions realitzades d'acord amb la Llei 6/2008, de 2 de juny, de la Generalitat, d'Assegurament Sanitari del Sistema Sanitari Públic de la Comunitat Valenciana, i la resta de normatives que siga aplicable.

2. És competència dels i les professionals, d'acord amb la Llei d'Enjudiciament Criminal, comunicar a l'autoritat corresponent aquells casos de violència arrellegats en l'article 3 d'esta llei.

La Generalitat fomentarà acords de col·laboració per a seguir els mateixos protocols d'actuació en aquells casos en què s'atenguen víctimes de violència contra la dona.

3. Per a dispensar un tracte d'acord amb l'especial sensibilitat que mereix la víctima d'este tipus d'agressions, es preservarà la seua intimitat i privacitat; per a això, es facilitarà a la víctima, sempre que siga possible, la seua estada en dependències aïllades o el seu ingrés en habi-

Artículo 39. Intervención administrativa en materia de menores

Cuando una mujer con menores a su cargo denuncie una situación de violencia o sea ésta detectada por los Servicios Sociales competentes, sanitarios o educativos, la administración pública de la Comunitat Valenciana, de acuerdo con lo dispuesto en la legislación vigente en materia de protección de la infancia y adolescencia, intervendrá para realizar un seguimiento de la situación de los o las menores y, en su caso, podrá adoptar alguna de las siguientes medidas:

1. Apreciar la situación de riesgo, iniciando los equipos municipales de servicios sociales las actuaciones oportunas para su comprobación, evaluación y, en su caso, intervención, estableciendo el oportuno plan de intervención familiar.

2. Analizar y, en su caso, declarar la posible situación de desamparo en los supuestos en los que pueda existir un peligro para la integridad física o psíquica de los o las menores.

Artículo 40. Situaciones de violencia sobre la mujer en las aulas

1. El personal docente que detecte en los centros escolares cualquier actuación discriminatoria o conducta vejatoria por razón del sexo, o tengan conocimiento de este tipo de situaciones en el entorno familiar o relacional del alumnado, deberá ponerlo inmediatamente en conocimiento de la dirección o responsable del centro quien, también sin dilación, lo comunicará al departamento competente en materia de educación, sin perjuicio de que, en aquellos casos que presenten indicios de delito o falta, den asimismo cuenta inmediata al órgano competente, de acuerdo con los protocolos de actuación que a tal efecto se establezcan.

El departamento competente en materia de educación, a través de estos protocolos, adoptará cuantas medidas sean pertinentes para la protección y asistencia de los y las menores, entre ellas, formular denuncia ante los órganos judiciales o la fiscalía cuando proceda.

2. La inspección educativa dependiente del departamento de la Generalitat con competencias en educación, sin perjuicio de las competencias de otras administraciones o autoridades, supervisará en este ámbito el cumplimiento de la ley.

Artículo 41. Otras ayudas en el ámbito de la educación

1. Las situaciones de violencia sobre la mujer constituirán un elemento de valoración en el baremo para la concesión de ayudas destinadas a familias con pocos recursos económicos que faciliten el acceso y permanencia de los y las menores en el sistema educativo, así como para la concesión de plazas en escuelas infantiles sostenidas con fondos públicos.

2. La conselleria competente en materia de educación dará prioridad a la inclusión de personas víctimas de violencia sobre las mujeres en la implantación y la ejecución de los planes educativos con carácter generalista o especializado.

Artículo 42. Detección y asistencia

1. En el ámbito de la Comunitat Valenciana, la Conselleria competente en materia de sanidad garantizará a las mujeres víctimas de cualquier manifestación de violencia contemplada en la presente ley el derecho a una atención y asistencia sanitaria especializada y gratuita, hasta el total restablecimiento de su salud, tanto física como psíquica.

La atención sanitaria, tanto en caso de daños físicos como psíquicos, será extensible también a sus descendientes menores de edad y a las personas tuteladas o acogidas por la víctima.

Todo ello sin perjuicio de las obligaciones de los terceros al pago del importe de las prestaciones realizadas conforme a la Ley 6/2008, de 2 de junio, de la Generalitat, de Aseguramiento Sanitario del Sistema Sanitario Público de la Comunitat Valenciana, y demás normativa que resulte de aplicación.

2. Compete a los y las profesionales, conforme a la Ley de Enjuiciamiento Criminal, comunicar a la autoridad correspondiente aquellos casos de violencia recogidos en el artículo 3 de esta ley.

La Generalitat fomentará acuerdos de colaboración para seguir los mismos protocolos de actuación en aquellos casos en que se atiendan a víctimas de violencia contra la mujer.

3. Para dispensar un trato acorde con la especial sensibilidad que merece la víctima de este tipo de agresiones, se preservará su intimidad y privacidad, facilitando a la misma, siempre que sea posible, su estancia en dependencias aisladas o su ingreso en habitación hospita-

tació hospitalària individual, així com l'atenció i assistència per part de personal femení, si així ho sol·licitara.

Article 43. Protocol comú d'actuació sanitària davant de la violència sobre la dona

1. La Generalitat articularà mesures específiques per a la prevenció, detecció precoç i atenció en cas de violència sobre la dona, incloent-hi aquelles mesures per al posterior seguiment i avaluació de les seues conseqüències en la salut de les víctimes. Per a això, se seguirà en tots els centres sanitaris el protocol per a l'atenció sanitària de la violència de gènere (PDA), de la conselleria competent en matèria de sanitat, així com altres programes o protocols d'actuació que siguen necessaris per al compliment d'esta llei.

2. Estos, a més de referir-se als procediments que s'ha de seguir, faran referència expressa a les relacions amb l'administració de justícia en aquells casos en què hi haja constatació o sospita fundada de danys físics o psíquics ocasionats per estes agressions o abusos.

3. Estes disposicions afectaran tots els centres sanitaris autoritzats de la Comunitat València.

Article 44. Ajudes i subvencions en l'àmbit laboral

La Generalitat establirà subvencions i ajudes directes, en les condicions i forma que reglamentàriament es determine, a les empreses que contracten víctimes de violència exercida per part dels qui siguen o hagen sigut els seus cònjuges o dels qui estiguen o hagen estat lligats a elles per relacions semblants d'afectivitat, inclús sense convivència, a projectes empresarials així com a empreses que estes constituïsquen, sempre que radiquen en l'àmbit territorial de la Comunitat Valenciana.

CAPÍTOL VI *Mesures en l'àmbit jurídic*

Secció primera Garanties de protecció i seguretat

Article 45. La seguretat en la tramitació dels procediments judicials

1. La Generalitat vetlarà perquè els edificis judicials, i en major grau aquells que alberguen òrgans especialitzats en violència sobre la dona, disposen de les instal·lacions que permeten evitar en tot cas el contacte visual entre víctima i agressor o entre estos i el públic en general, a fi de proporcionar seguretat a la víctima i evitar pressions o coaccions tant sobre ella com sobre els seus familiars.

2. Amb esta finalitat, es fomentarà l'ús de la videoconferència en les declaracions i en totes aquelles actuacions judicials en què les lleis processals ho permeten. Per a això, es propiciaran tots els acords que resulten convenients.

3. Igualment, sense perjudi de la utilització de qualsevol altra mesura que es puga aplicar, es proporcionarà seguretat a les víctimes que estiguen en una situació especial de risc, per mitjà de la utilització de sistemes específics de protecció, basats en mitjans tecnològics que permeten la seua localització i comunicació immediata amb els servicis d'urgència o assistència especialitzada.

Article 46. Informació a la víctima

A més de l'assessorament jurídic i el dret a rebre tota la informació respecte als recursos socials a què la dona puga acudir per la seua condició de víctima, l'administració de la Generalitat li procurarà, amb els límits que establisquen les lleis processals, informació sobre l'estat processal de l'agressor i, en especial, sobre la vigència de les mesures que es pogueren haver adoptat en l'orde de protecció, així com la seua imminent excarceració en col·laboració amb la Delegació de Govern a la Comunitat Valenciana.

Per a això, la Generalitat, a través de les oficines d'atenció a les víctimes del delictes, podrà sol·licitar la col·laboració dels òrgans judicials.

laria individual así como la atención y asistencia por parte de personal femenino, si así lo solicitara.

Artículo 43. Protocolo común de actuación sanitaria ante la violencia sobre la mujer

1. La Generalitat articulará medidas específicas para la prevención, detección precoz y atención en caso de violencia sobre la mujer, incluyendo aquellas medidas para el posterior seguimiento y evaluación de sus consecuencias en la salud de las víctimas. Para ello, se seguirá en todos los centros sanitarios el protocolo para la atención sanitaria de la violencia de género (PDA), de la conselleria competente en materia de sanidad, así como otros programas o protocolos de actuación que sean necesarios para el cumplimiento de esta ley.

2. Dichos protocolos, además de referirse a los procedimientos a seguir, harán referencia expresa a las relaciones con la administración de justicia en aquellos casos en que exista constatación o sospecha fundada de daños físicos o psíquicos ocasionados por estas agresiones o abusos.

3. Estas disposiciones afectarán a todos los centros sanitarios autorizados de la Comunitat Valenciana.

Artículo 44. Ayudas y subvenciones en el ámbito laboral

La Generalitat establecerá subvenciones y ayudas directas, en las condiciones y forma que reglamentariamente se determine, a las empresas que contraten a víctimas de violencia ejercida por parte de quienes sean o hayan sido sus cónyuges o de quienes estén o hayan estado ligados a ellas por relaciones similares de afectividad, aún sin convivencia, a proyectos empresariales así como empresas que se constituyan por éstas, siempre que radiquen en el ámbito territorial de la Comunitat Valenciana.

CAPÍTULO VI *Medidas en el ámbito jurídic*

Sección primera Garantías de protección y seguridad

Artículo 45. La seguridad en la tramitación de los procedimientos judiciales

1. La Generalitat velará para que los edificios judiciales, y en mayor medida aquellos que alberguen órganos especializados en violencia sobre la mujer, cuenten con instalaciones que permitan evitar en todo caso el contacto visual entre víctima y agresor o entre éstos y el público en general, a fin de proporcionar seguridad a la víctima y evitar presiones o coacciones tanto sobre la misma como sobre sus familiares.

2. A estos fines, se fomentará el uso de la videoconferencia en las declaraciones y en todas aquellas actuaciones judiciales en las que las leyes procesales lo permitan. Para ello, se propiciarán cuantos acuerdos resulten convenientes.

3. Asimismo, sin perjuicio de la utilización de cualquier otra medida que se pueda aplicar, se proporcionará seguridad a las víctimas que se encuentren en una situación especial de riesgo, mediante la utilización de sistemas específicos de protección, basados en medios tecnológicos que permitan su localización y comunicación inmediata con los servicios de urgencia o asistencia especializada.

Artículo 46. Información a la víctima

Además del asesoramiento jurídico y derecho a recibir toda la información respecto a los recursos sociales a los que la mujer pueda acudir por su condición de víctima, la administración de la Generalitat le procurará, con los límites que establezcan las leyes procesales, información sobre el estado procesal del agresor y, en especial, sobre la vigencia de las medidas que se pudieran haber adoptado en la orden de protección, así como su inminente excarcelación en colaboración con la Delegación de Gobierno en la Comunitat Valenciana.

Para ello, la Generalitat, a través de las oficinas de atención a las víctimas del delito, podrá solicitar la colaboración de los órganos judiciales.

Secció segona
Garanties d'accés a la justícia

Article 47. Territorialització i especialització dels jutjats de violència sobre la dona i altres servicis de l'administració de justícia

1. Per tal d'aconseguir una justícia especialitzada, la Generalitat instarà la creació de jutjats de violència sobre la dona territorialitzats així com d'altres òrgans judicials i seccions de la fiscalia especialitzats en la matèria.

2. La Generalitat, a través del departament competent en matèria de justícia, disposarà que els instituts de medicina legal per mitjà de les unitats forenses de valoració integral procediran a l'anàlisi integral dels efectes que estos delictes produïxen sobre les víctimes i els seus fills i filles, així com al reconeixement i avaluació dels agressors.

Article 48. Assessorament i assistència jurídica gratuïta

1. Les víctimes de violència sobre les dones tindran dret a l'assistència jurídica gratuïta especialitzada en els termes establerts en la legislació vigent.

2. En els casos de les dones víctimes de violència exercida per part dels qui siguen o hagen sigut els seus cònjuges o dels qui estiguen o hagen estat lligats a elles per relacions semblants d'afectivitat, inclús sense convivència, l'assistència jurídica serà immediata, sense perjudi que, si posteriorment no se'ls reconeix el dret, hagen d'abonar els honoraris, segons el que disposa la legislació vigent en matèria d'assistència jurídica gratuïta. En estos casos, a l'hora de computar els ingressos de la víctima no es tindran en compte els de la unitat familiar sinó únicament els propis.

Este dret serà extensiu als drethavents d'estes víctimes en el cas que estes hagueren mort com a conseqüència d'esta violència.

3. Igualment, els servicis d'orientació jurídica facilitaran la informació i l'assessorament jurídic especialitzat a les víctimes des de les primeres diligències policials o judicials fins que finalitze el procediment, inclosa l'executòria corresponent.

4. La Generalitat subscriurà convenis amb els col·legis d'advocats de la Comunitat Valenciana a fi d'establir servicis d'orientació jurídica. Estos servicis, que s'ubicaran a les seus de tots els partits judicials, funcionaran en coordinació amb les oficines d'Atenció a les Víctimes del Delicte en tots els casos en què hi haja una víctima de violència per part dels qui siguen o hagen sigut els seus cònjuges o dels qui estiguen o hagen estat lligats a elles per relacions semblants d'afectivitat, inclús sense convivència, a fi de facilitar-li l'accés immediat a un lletrat del torn d'ofici i l'inici de l'expedient per a la sol·licitud del benefici de justícia gratuïta.

5. Igualment, la Generalitat subscriurà convenis de col·laboració amb els col·legis d'advocats i procuradors de la Comunitat Valenciana per a establir un torn d'ofici especialitzat en esta matèria, que assistisca jurídicament les víctimes d'este tipus de violència.

CAPÍTOL VII
Mesures en l'àmbit policial

Article 49. Acords de cooperació i col·laboració amb les corporacions locals

La Generalitat establirà els acords de cooperació i col·laboració amb les corporacions locals destinats a abordar la violència sobre la dona en les seues distintes fases: atenció d'emergència, investigació, seguiment i protecció, en els quals s'establirà de manera detallada quines fases seran les que tractaran. A més, estos acords podran preveure, tal com permet l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, la creació d'òrgans de cooperació entre la Generalitat i els ens locals firmants amb fins de coordinació i de seguiment del seu compliment.

Article 50. Plans locals de seguretat

Pels servicis policials es promourà l'aprovació dels plans locals de seguretat o plans estratègics per al tractament de la violència sobre les dones.

Sección segunda
Garantías de acceso a la justicia

Artículo 47. Territorialización y especialización de los juzgados de violencia sobre la mujer y otros servicios de la administración de justicia

1. Con el fin de alcanzar una justicia especializada, la Generalitat instará la creación de juzgados de violencia sobre la mujer territorializados así como de otros órganos judiciales y secciones de la fiscalía especializados en la materia.

2. La Generalitat, a través del departamento competente en materia de justicia, dispondrá que los institutos de medicina legal por medio de las unidades forenses de valoración integral procederán al análisis integral de los efectos que dichos delitos producen sobre las víctimas y sus hijos e hijas, así como al reconocimiento y evaluación de los agresores.

Artículo 48. Asesoramiento y asistencia jurídica gratuita

1. Las víctimas de violencia sobre las mujeres tendrán derecho a la asistencia jurídica gratuita especializada en los términos establecidos en la legislación vigente.

2. En los casos de las mujeres víctimas de violencia ejercida por parte de quienes sean o hayan sido sus cónyuges o de quienes estén o hayan estado ligados a ellas por relaciones similares de afectividad, aún sin convivencia, la asistencia jurídica será inmediata, sin perjuicio de que, si no se les reconoce con posterioridad el derecho a la misma, tengan que abonar los honorarios, según lo dispuesto en la legislación vigente en materia de asistencia jurídica gratuita. En estos casos, a la hora de computar los ingresos de la víctima no se tendrán en cuenta los de la unidad familiar sino únicamente los propios.

Este derecho será extensivo a los causahabientes de estas víctimas en el caso de que las mismas hubieran fallecido como consecuencia de esta violencia.

3. Asimismo, los servicios de orientación jurídica facilitarán la información y asesoramiento jurídico especializado a las víctimas desde las primeras diligencias policiales o judiciales hasta que finalice el procedimiento, incluida la correspondiente ejecutoria.

4. La Generalitat subscribirá convenios con los colegios de abogados de la Comunitat Valenciana al objeto de establecer servicis de orientación jurídica. Estos servicis, que se ubicarán en las sedes de todos los partidos judiciales, funcionarán en coordinació con las oficinas de atención a las víctimas del delito en todos los casos en los que exista una víctima de violencia por parte de quienes sean o hayan sido sus cónyuges o de quienes estén o hayan estado ligados a ellas por relaciones similares de afectividad, aún sin convivencia, con objeto de facilitarle el acceso inmediato a un letrado del turno de oficio y el inicio del expediente para la solicitud del beneficio de justícia gratuïta.

5. Igualmente, la Generalitat subscribirá convenios de colaboración con los colegios de abogados y procuradores de la Comunitat Valenciana para establecer un turno de oficio especializado en esta materia, que asista jurídicamente a las víctimas de este tipo de violencia.

CAPÍTULO VII
Medidas en el ámbito policial

Artículo 49. Acuerdos de cooperación y colaboración con las corporaciones locales

La Generalitat establecerá los acuerdos de cooperación y colaboración con las corporaciones locales destinados a abordar la violencia sobre la mujer en sus distintas fases: atención de emergencia, investigación, seguimiento y protección, en los que se establecerá de manera pormenorizada qué fases de ella serán las que se abordarán. Además, estos acuerdos podrán contemplar, tal y como permite el Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, la creació de òrgans de cooperació entre la Generalitat y los entes locales firmantes con fines de coordinación y de seguimiento de su cumplimiento.

Artículo 50. Planes locales de seguridad

Por los servicis policiales se promoverá la aprobación de planes locales de seguridad o planes estratègics para el tratamiento de la violencia sobre las mujeres.

Article 51. Anàlisi i avaluació permanent

L'Institut Valencià de Seguretat Pública i Emergències demanarà de les diferents corporacions locals dades per a l'anàlisi i l'avaluació permanent per a l'estudi i investigació en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, tant del fenomen de la violència sobre la dona com de fórmules de millora contínua dels servicis policials.

Article 52. Participació

La Generalitat garantirà la representació de la policia local en els fóruns locals i autonòmics de caràcter multidisciplinari que promouen mecanismes de suport i de promoció de la prevenció de la violència sobre la dona.

Article 53. Coordinació

Tal com estableix l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, la Generalitat vetlarà per l'establiment de la coordinació adequada en matèria de violència entre la policia local, autonòmica i el departament competent en matèria de seguretat.

CAPÍTOL VIII

Garanties d'atenció psicosocial

Article 54. Assistència psicosocial

L'assistència psicosocial a les víctimes serà gratuïta i la seua prestació s'integrarà en l'assistència i atenció integral especialitzada, per a procurar la recuperació psicològica i social i per a aconseguir la seua autonomia, a fi d'evitar noves situacions de risc de maltractament.

Article 55. Fons d'emergències

1. Sense perjudi d'altres ajudes previstes per a les víctimes de violència sobre la dona, la Generalitat atorgarà ajudes econòmiques immediates de pagament únic a estes dones per a atendre les seues necessitats més urgents en casos d'emergència.

2. La quantia d'estes ajudes, la qualificació de la situació d'emergència, els requisits per a la seua concessió, la seua acreditació i pagament, així com la creació, dotació i gestió d'un fons econòmic d'emergències per a les dones víctimes d'esta violència, es determinaran reglamentàriament i seran satisfetes a càrrec dels pressupostos de la Generalitat.

3. Per a la percepció de les ajudes arrellegades en este article, caldrà acreditar la situació de violència conforme a l'article 9.1 i 2 d'esta llei.

Article 56. Acompanyament a la víctima

La Generalitat, a través dels professionals de la xarxa d'assistència social integral, procurarà els acompanyaments a la víctima de la violència sobre la dona en situació d'especial vulnerabilitat que ho sol·licite en el procediment judicial, en els reconeixements mèdics, així com en tots els tràmits que es realitzen davant de les autoritats policials o judicials.

Article 57. Accés a la vivenda

1. Les dones que siguen víctimes de la violència establida en l'article 17 d'esta llei i que no tinguen vivenda gaudiran de dret d'accés preferent a una vivenda de promoció pública o qualsevol altra vivenda que possibilite les condicions d'accés en la modalitat de compra o arrendament, o cessió per qualsevol títol en els termes que s'establisca reglamentàriament.

2. La Generalitat tindrà en compte estes situacions de violència en els barems de les ajudes econòmiques per a l'adquisició o lloguer de vivenda.

3. Les dones majors de 65 anys o amb discapacitat que estiguen en la situació descrita en l'apartat 1 d'este article, tindran dret preferent d'accés a places gratuïtes en les residències públiques o concertades.

CAPÍTOL IX
De la personació

Article 58. Personació de la Generalitat

La Generalitat exercirà l'acció popular en tots els procediments penals seguits per delictes de violència sobre la dona amb el resultat

Artículo 51. Análisis y evaluación permanente

El Instituto Valenciano de Seguridad Pública y Emergencias recabarà de las diferentes corporaciones locales datos para el análisis y la evaluación permanente para el estudio e investigación en el ámbito de la Comunitat Valenciana, tanto del fenómeno de la violencia sobre la mujer como de fórmulas de mejora continua de los servicios policiales.

Artículo 52. Participación

La Generalitat garantizará la representación de la policia local en los foros locales y autonómicos de carácter multidisciplinar que promuevan mecanismos de apoyo y promoción de la prevención de la violencia sobre la mujer.

Artículo 53. Coordinación

Tal y como se establece en el Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, la Generalitat velará por el establecimiento de la adecuada coordinación en materia de violencia entre la policia local, autonómica y el departamento competente en materia de seguridad.

CAPÍTULO VIII

Garantías de atención psicosocial

Artículo 54. Asistencia psicosocial

La asistencia psicosocial a las víctimas será gratuita y su prestación se integrará en la asistencia y atención integral especializada, procurando la recuperación psicológica y social para alcanzar su autonomía, con el fin de evitar nuevas situaciones de riesgo de maltrato.

Artículo 55. Fondo de emergencias

1. Sin perjuicio de otras ayudas previstas para las víctimas de violencia sobre la mujer, la Generalitat otorgará ayudas económicas inmediatas de pago único a estas mujeres para atender sus necesidades más urgentes en casos de emergencia.

2. La cuantía de estas ayudas, la calificación de la situación de emergencia, los requisitos para su concesión, su acreditación y pago, así como la creación, dotación y gestión de un fondo económico de emergencias para las mujeres víctimas de esta violencia, se determinarán reglamentariamente y serán satisfechas con cargo a los presupuestos de la Generalitat.

3. Para la percepción de las ayudas recogidas en el presente artículo, será necesario acreditar la situación de violencia conforme al artículo 9.1 y 2 de esta ley.

Artículo 56. Acompañamiento a la víctima

La Generalitat, a través de profesionales de la red de asistencia social integral, procurarà los acompañamientos a la víctima de la violencia sobre la mujer en situación de especial vulnerabilidad que lo solicite en el procedimiento judicial, en los reconocimientos médicos, así como en todos los trámites que se realicen ante las autoridades policiales o judiciales.

Artículo 57. Acceso a la vivienda

1. Las mujeres que sean víctimas de la violencia establecida en el artículo 17 de esta ley y que carezcan de vivienda gozarán de derecho de acceso preferente a una vivienda de promoción pública o cualquier otra vivienda que posibilite las condiciones de acceso en la modalidad de compra o arrendamiento, o cesión por cualquier título en los términos que se establezca reglamentariamente.

2. La Generalitat contemplará estas situaciones de violencia en los barems de las ayudas económicas para la adquisición o alquiler de vivienda.

3. Las mujeres mayores de 65 años o con discapacidad que se encuentren en la situación descrita en el apartado 1 de este artículo, tendrán derecho preferente de acceso a plazas gratuitas en residencias públicas o concertadas.

CAPÍTULO IX
De la personación

Artículo 58. Personación de la Generalitat

La Generalitat ejercerá la acción popular en todos los procedimientos penales que se sigan por delitos de violencia sobre la mujer con

de mort, així com en aquells casos en què genere alarma social o es produïsquen lesions greus i invalidants.

Si és el cas, la Generalitat sol·licitarà sempre la privació de la pàtria potestat del presumpte autor.

TÍTOL III

La Xarxa de la Generalitat d'Assistència Social Integral a les Víctimes de Violència sobre la Dona

Article 59. La Xarxa de la Generalitat d'Assistència Social Integral a les Víctimes de Violència sobre la Dona

1. Tots els servicis compresos en la Xarxa de la Generalitat d'Assistència Social Integral a les Víctimes de Violència sobre la Dona tindran caràcter gratuït i comprendran informació, atenció, emergència, suport i recuperació integral.

2. La seua coordinació correspondrà a la conselleria competent en matèria de violència sobre la dona.

3. La Xarxa de la Generalitat d'Assistència Social Integral a les Víctimes de Violència sobre la Dona estarà composta per:

a) Servicis de règim ambulatori:

1.ª Servicis d'atenció telefònica permanent

2.ª Oficines d'atenció a les víctimes del delictes

3.ª Centres Dona

b) Servicis de règim residencial

1.ª Centres d'emergència

2.ª Centres de recuperació integral

3.ª Vivendes tutelades

Article 60. Altres servicis d'informació i atenció a la dona

A més de la Xarxa de la Generalitat d'Assistència Social Integral a les Víctimes de Violència sobre la Dona arrellegada en l'article anterior d'esta llei, els poders públics garantiran l'existència d'altres servicis de caràcter generalista d'atenció a la dona. Estos servicis proporcionaran informació, assessorament i, si és el cas, acompanyament, a les dones per a facilitar l'exercici dels drets en tots els àmbits de la seua vida personal, familiar, social i laboral.

Article 61. Punts de trobada familiar

Així mateix, la Generalitat, a través del departament competent impulsarà en els punts de trobada familiar els protocols d'actuació específics per a situacions de violència sobre la dona, d'acord amb la Llei 13/2008, de 8 d'octubre, de la Generalitat, Reguladora dels Punts de Trobada Familiar de la Comunitat Valenciana.

CAPÍTOL I

Servicis de règim ambulatori

Article 62. Servicis d'atenció telefònica permanent

El servicis d'atenció telefònica permanent és un recurs especialitzat integrat en els centres Dona, dirigit a dones víctimes de violència que necessiten informació i assessorament, així com a professionals implicats en esta problemàtica que requerisquen informació i coordinació. També tindrà accés a este servicis qualsevol ciutadà i ciutadana que necessite assessorament.

Este servicis funcionarà les 24 hores del dia, els 365 dies de l'any.

Article 63. Oficines d'atenció a les víctimes del delictes (OAVD)

1. Les oficines d'atenció a les víctimes del delictes són un servicis públic i gratuït el principal objecte de les quals és oferir als ciutadans i a les ciutadanes la informació i l'assistència jurídica en els supòsits en què hagueren patit directament o indirectament les conseqüències d'una infracció penal.

2. S'estructuren com un servicis autonòmic que desenrotlla una funció social essencial dins de l'àmbit judicial com és l'atenció assistencial integral a les víctimes de qualsevol delictes o falta, de forma especialitzada i interdisciplinària, que posa al seu abast tots els recursos existents.

Este servicis procurarà l'adequada i necessària cobertura geogràfica i, per tant, la proximitat a les víctimes.

resultado de muerte, así como en aquellos casos en los que se genere alarma social o se produzca lesiones graves e invalidantes.

En su caso, la Generalitat sol·licitarà siempre la privació de la pàtria potestat del presunto autor.

TÍTULO III

La Red de la Generalitat de Asistencia Social Integral a las Víctimas de Violencia sobre la Mujer

Artículo 59. La Red de la Generalitat de Asistencia Social Integral a las Víctimas de Violencia sobre la Mujer

1. Todos los servicios comprendidos en la Red de la Generalitat de Asistencia Social Integral a las Víctimas de Violencia sobre la Mujer tendrán carácter gratuito y comprenderán información, atención, emergencia, apoyo y recuperación integral.

2. Su coordinación correspondrá a la conselleria competente en materia de violencia sobre la mujer.

3. La Red de la Generalitat de Asistencia Social Integral a las Víctimas de Violencia sobre la Mujer estará compuesta por:

a) Servicios de régimen ambulatorio:

1.º Servicio de atención telefónica permanente

2.º Oficinas de atención a las víctimas del delito

3.º Centros Mujer

b) Servicios de régimen residencial

1.º Centros de emergencia

2.º Centros de recuperación integral

3.º Viviendas tuteladas

Artículo 60. Otros servicios de información y atención a la mujer

Además de la Red de la Generalitat de Asistencia Social Integral a las Víctimas de Violencia sobre la Mujer recogida en el artículo anterior de esta ley, los poderes públicos garantizaran la existencia de otros servicios de carácter generalista de atención a la mujer. Estos servicios proporcionarán información, asesoramiento y, en su caso, acompañamiento a las mujeres para facilitar el ejercicio de los derechos en todos los ámbitos de su vida personal, familiar, social y laboral.

Artículo 61. Puntos de encuentro familiar

Asimismo, la Generalitat, a través del departamento competente, impulsará en los puntos de encuentro familiar protocolos de actuación específicos para situaciones de violencia sobre la mujer, de acuerdo con la Ley 13/2008, de 8 de octubre, de la Generalitat, Reguladora de los Puntos de Encuentro Familiar de la Comunitat Valenciana.

CAPÍTULO I

Servicis de règim ambulatori

Artículo 62. Servicis de atención telefónica permanente

El servicis de atención telefónica permanente es un recurso especializado integrado en los centros Mujer, dirigido a mujeres víctimas de violencia que necesitan información y asesoramiento, así como a profesionales implicados en esta problemática que requieran información y coordinación. También tendrá acceso a este servicis cualquier ciudadano y ciudadana que necesite asesoramiento al respecto.

Este servicis funcionarà las 24 horas del día, los 365 días del año.

Artículo 63. Oficinas de atención a las víctimas del delito (OAVD)

1. Las oficinas de atención a las víctimas del delito constituyen un servicis público y gratuito cuyo principal objeto es ofrecer a los ciudadanos y ciudadanas información y asistencia jurídica en los supuestos en que hubieran sufrido directa o indirectamente las consecuencias de una infracción penal.

2. Se estructuran como un servicis autonómico que desarrolla una función social esencial dentro del ámbito judicial como es la atención asistencial integral a las víctimas de cualquier delito o falta, de forma especializada e interdisciplinaria, poniendo a su alcance todos los recursos existentes.

Dicho servicis procurarà la adecuada y necesaria cobertura geográfica y, por tanto, la proximidad a las víctimas.

3. Les oficines d'atenció a les víctimes del delictes desenrotllen la seua activitat en coordinació amb el poder judicial, la fiscalia, els cossos i forces de seguretat, els serveis de salut, els serveis socials i qualsevol altra institució que puga estar en contacte amb la víctima per esta causa.

En l'àmbit de la Comunitat Valenciana, les oficines d'atenció a les víctimes del delictes situades en la capital de província són punts de coordinació de les ordres de protecció dictades en l'àmbit territorial de la Comunitat Valenciana, en virtut del que disposa la normativa reguladora de l'orde de protecció de les víctimes de la violència domèstica i el sistema de registres administratius de suport a l'administració de justícia.

Article 64. Centres Dona

El centres Dona, dependents de la Generalitat, són aquells llocs on es presta una atenció integral especialitzada i exclusiva a les dones víctimes de maltractaments físics o psíquics, d'abusos o agressions sexuals i assetjament sexual en l'àmbit laboral o educatiu.

Estos centres tenen caràcter permanent i d'emergència, funcionen les 24 hores del dia, almenys en les tres capitals de província, i presten una atenció social, psicològica i jurídica, tant en situació de crisi com d'assessorament o de teràpia en seguiment, a nivell individual i de grup.

Article 65. Sistema de protecció

La Generalitat vetlarà perquè les dones víctimes de la violència regulada en esta llei i ateses en els centres Dona de la Comunitat Valenciana, disposen d'un dispositiu de protecció que en permeta la localització geogràfica, per a donar assistència immediata en situacions de risc real, greu o imminent. Tot això sense perjudi d'aquells altres sistemes de protecció que pogueren ser adoptats.

CAPÍTOL II *Servicis de règim residencial*

Article 66. Centres d'emergència

Als efectes d'esta llei, es considera centre d'emergència el recurs especialitzat de curta estada que ofereix acollida immediata a les dones i els menors que les acompanyen, des d'on es proporciona allotjament, manutenció, protecció, suport i intervenció psicossocial especialitzada.

Article 67. Centres de recuperació integral

Als efectes d'esta llei, aquells centres especialitzats en l'atenció integral de dones víctimes de la violència regulada en esta llei i els menors que les acompanyen, que necessiten d'un allotjament temporal més prolongat, a causa de la greu situació viscuda pels maltractaments patits, a la falta de suport familiar i a l'absència de recursos personals, i necessiten un lloc d'acollida per a la seua recuperació integral i salvaguardar així la seua integritat física i o/psíquica.

L'estada en estos centres inclourà prestacions d'allotjament, manutenció, protecció, suport i intervenció psicossocial.

Article 68. Vivendes tutelades

Als efectes d'esta llei, s'entendrà per vivendes tutelades aquelles llars de normalització social, en règim parcialment autogestionat, dirigits a dones víctimes d'esta violència que necessiten protecció, amb un nivell d'autonomia personal que els permeta aconseguir la plena normalització social.

Article 69. Desplegament reglamentari

El règim d'accés, organització i funcionament dels centres descrits en este títol serà regulat reglamentàriament.

3. Las oficinas de atención a las víctimas del delito desarrollan su actividad en coordinación con el poder judicial, fiscalía, cuerpos y fuerzas de seguridad, servicios de salud, servicios sociales y cualquier otra institución que pueda estar en contacto con la víctima por esta causa.

En el ámbito de la Comunitat Valenciana, las oficinas de atención a las víctimas del delito situadas en la capital de provincia son puntos de coordinación de las ordenes de protección que se dicten en el ámbito territorial de la Comunitat Valenciana, en virtud de lo dispuesto en la normativa reguladora de la orden de protección de las víctimas de la violencia doméstica y el sistema de registros administrativos de apoyo a la administración de justicia.

Artículo 64. Centros Mujer

Son centros Mujer, dependientes de la Generalitat, aquellos donde se presta una atención integral especializada y exclusiva a las mujeres víctimas de malos tratos físicos o psíquicos, abusos o agresiones sexuales y acoso sexual en el ámbito laboral o educativo.

Estos centros tienen carácter permanente y de emergencia, funcionando las 24 horas del día al menos en las tres capitales de provincia, prestando una atención social, psicológica y jurídica, tanto en situación de crisis como de asesoramiento o de terapia en seguimiento, a nivel individual y grupal.

Artículo 65. Sistema de protección

La Generalitat velará por que las mujeres víctimas de la violencia regulada en esta ley y atendidas en los centros Mujer de la Comunitat Valenciana, dispongan de un dispositivo de protección que permita su localización geográfica, para dar asistencia inmediata en situaciones de riesgo real, grave o inminente. Todo ello sin perjuicio de aquellos otros sistemas de protección que pudieran ser adoptados.

CAPÍTULO II *Servicios de régimen residencial*

Artículo 66. Centros de emergencia

A los efectos de esta ley, se considera centro de emergencia al recurso especializado de corta estancia que ofrece acogida inmediata a las mujeres y menores que las acompañan, desde el que se proporciona alojamiento, manutención, protección, apoyo e intervención psicossocial especializada.

Artículo 67. Centros de recuperación integral

A los efectos de esta ley, aquellos centros especializados en la atención integral de mujeres víctimas de la violencia regulada en esta ley y menores que las acompañan, que necesitan de un alojamiento temporal más prolongado, debido a la grave situación vivida por los malos tratos sufridos, a la falta de apoyo familiar y a la ausencia de recursos personales, precisando de un lugar de acogida para su recuperación integral y salvaguardar así su integridad física y/o psíquica.

La estancia en estos centros incluirá prestaciones de alojamiento, manutención, protección, apoyo e intervención psicossocial.

Artículo 68. Viviendas tuteladas

A los efectos de esta ley, se entenderá por viviendas tuteladas aquellos hogares de normalización social, en régimen parcialmente autogestionado, dirigido a mujeres víctimas de esta violencia que necesitan protección, con un nivel de autonomía personal que les permita alcanzar la plena normalización social.

Artículo 69. Desarrollo reglamentario

El régimen de acceso, organización y funcionamiento de los centros descritos en este título será regulado reglamentariamente.

TÍTOL IV

De les competències, organització i intervenció integral contra la violència sobre la dona

CAPÍTOL I

Disposicions generals sobre el règim competencial

Article 70. Competència de l'administració de la Generalitat

La Generalitat, en exercici de les competències atribuïdes per l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, establirà les polítiques dirigides a eradicar la violència que s'exercix contra les dones.

El departament competent en matèria de violència sobre la dona serà el responsable de coordinar les actuacions que en esta matèria es duguen a terme en el territori de la Comunitat Valenciana. Tot això, sense perjudi de les competències atribuïdes a altres administracions i institucions i en col·laboració amb els ens locals, agents socials, entitats i associacions que desenrotllen les seues activitats en este camp.

Article 71. Acords de col·laboració

Per a complir els objectius d'esta llei, les administracions i institucions implicades en l'eradicació de la violència prevista en esta llei, subscriuran acords de col·laboració que garantisquen l'actuació coordinada de tots els agents que intervinguen, amb especial insistència per a evitar la victimització secundària dels que patixen esta violència.

Article 72. Coordinació i col·laboració entre administracions

La Generalitat podrà subscriure acords de col·laboració amb l'administració de l'Estat i altres administracions autonòmiques per a facilitar el trasllat i ingrés en centres residencials dels diferents territoris dirigits a dones víctimes de violència que, per raons de seguretat, treball, o circumstàncies especials, necessiten un trasllat a una altra comunitat autònoma.

Article 73. Protocols d'actuació

La Generalitat promourà l'elaboració de protocols d'actuació en els àmbits judicial, policial, sanitari, social o qualsevol altre que considere oportú per a garantir a les víctimes de violència sobre la dona una actuació coordinada de tots estos.

Igualment demanarà de les entitats locals l'assistència necessària per al compliment de les actuacions previstes en esta llei, i formalitzarà, en coordinació amb estes, les instruccions, els protocols i els acords que corresponguen.

CAPÍTOL II

Altres institucions autonòmiques participatives en l'actuació contra la violència sobre la dona

Article 74. Comissió Interdepartamental per a Combatre la Violència de Gènere a la Comunitat Valenciana

La Comissió Interdepartamental per a Combatre la Violència de Gènere a la Comunitat Valenciana és l'òrgan col·legiat adscrit a la conselleria amb competències en matèria de violència sobre la dona, l'objecte de la qual és coordinar les actuacions sectorials dels diferents departaments del Consell que despleguen actuacions en este àmbit.

Sense perjudi de les funcions que li atribuïska la seua normativa específica, la Comissió Interdepartamental per a Combatre la Violència de Gènere a la Comunitat Valenciana vetllarà pel compliment d'esta llei i, en especial, pels drets de les víctimes de la violència.

Article 75. El Fòrum de la Comunitat Valenciana contra la Violència de Gènere i Persones Dependents en l'Àmbit de la Família

El Fòrum de la Comunitat Valenciana contra la Violència de Gènere i Persones Dependents en l'Àmbit de la Família és l'òrgan consultiu i assessor, adscrit a la conselleria que tinga la competència en matèria de violència sobre la dona. Esdevé un fòrum de reflexió, intercanvi i comunicació entre els organismes públics i la societat, amb l'objecte d'estudiar, investigar i promoure les actuacions tendents a la prevenció i eradicació de la violència que s'exercix contra les dones.

TÍTULO IV

De las competencias, organización e intervención integral contra la violencia sobre la mujer

CAPÍTULO I

Disposiciones generales sobre el régimen competencial

Artículo 70. Competencia de la administración de la Generalitat

La Generalitat, en ejercicio de las competencias atribuidas por el Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, establecerá las políticas dirigidas a erradicar la violencia que se ejerce contra las mujeres.

El departamento competente en materia de violencia sobre la mujer será el responsable de coordinar las actuaciones que en esta materia se lleven a cabo en el territorio de la Comunitat Valenciana. Todo ello sin perjuicio de las competencias atribuidas a otras Administraciones e instituciones y en colaboración con los entes locales, agentes sociales, entidades y asociaciones que desarrollen sus actividades en este campo.

Artículo 71. Acuerdos de colaboración

Para cumplir los objetivos de esta ley, las administraciones e instituciones implicadas en la erradicación de la violencia contemplada en esta ley, suscribirán acuerdos de colaboración que garanticen la actuación coordinada de todos los agentes que intervengan, con especial hincapié en evitar la victimización secundaria de quienes sufren esta violencia.

Artículo 72. Coordinación y colaboración entre administraciones

La Generalitat podrà subscribir acuerdos de colaboración con la administración del Estado y otras administraciones autonómicas para facilitar el traslado e ingreso en centros residenciales de los diferentes territorios dirigidos a mujeres víctimas de violencia que, por razones de seguridad, trabajo, o especiales circunstancias, necesiten un traslado a otra comunidad autónoma.

Artículo 73. Protocolos de actuación

La Generalitat promoverá la elaboración de protocolos de actuación en los ámbitos judicial, policial, sanitario, social o cualquier otro que considere oportuno para garantizar a las víctimas de violencia sobre la mujer una actuación coordinada de todos ellos.

Igualmente recabará de las entidades locales la asistencia necesaria para el cumplimiento de las actuaciones previstas en esta ley, y formalizará, en coordinación con éstas, las instrucciones, protocolos y acuerdos que procedan.

CAPÍTULO II

Otras instituciones autonómicas participativas en la actuación contra la violencia sobre la mujer

Artículo 74. Comisión Interdepartamental para Combatir la Violencia de Género en la Comunitat Valenciana

La Comisión Interdepartamental para Combatir la Violencia de Género en la Comunitat Valenciana es el órgano colegiado adscrito a la conselleria con competencias en materia de violencia sobre la mujer, cuyo objeto es coordinar las actuaciones sectoriales de los distintos departamentos del Consell que desarrollen actuaciones en este ámbito.

Sin perjuicio de las funciones que le atribuya su normativa específica, la Comisión Interdepartamental para Combatir la Violencia de Género en la Comunitat Valenciana velará por el cumplimiento de la presente ley y, en especial, por los derechos de las víctimas de la violencia contemplada en la misma.

Artículo 75. El Foro de la Comunitat Valenciana contra la Violencia de Género y Personas Dependientes en el Ámbito de la Familia

El Foro de la Comunitat Valenciana contra la Violencia de Género y Personas Dependientes en el Ámbito de la Familia es el órgano consultivo y asesor, adscrito a la Conselleria que ostente la competencia en materia de violencia sobre la mujer. Se constituye como un foro de reflexión, intercambio y comunicación entre los organismos públicos y la sociedad, con el objeto de estudiar, investigar y promover actuaciones tendentes a la prevención y erradicación de la violencia que se ejerce contra las mujeres.

Sense perjudi de les funcions que li atribuïx la seua normativa específica, este fòrum dirigirà la seua actuació al compliment dels mandats d'esta llei.

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Primera. Avaluació de les mesures

Amb una periodicitat anual, el Consell compareixerà davant de les Corts per a informar de l'execució de les mesures previstes en esta llei, sense perjudi del que establix l'article 35 de la Llei 9/2003, de 2 d'abril, de la Generalitat, per a la Igualtat entre Dones i Hòmens.

Segona. Modificació de la denominació del Fòrum

A l'entrada en vigor d'aquesta llei el Fòrum contra la Violència de Gènere i Persones Dependents en l'Àmbit de la Família canviarà la denominació per la de Fòrum contra la Violència sobre la Dona.

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA

Única. Derogació normativa

Queden derogades totes les disposicions del mateix rang o d'un rang inferior que s'oposen al que preveu esta llei.

DISPOSICIONS FINALS

Primera. Habilitació reglamentària

El Consell queda autoritzat, en l'àmbit de les seues competències, per a dictar les normes reglamentàries necessàries per a l'aplicació i desplegament d'esta llei.

Segona. Dotació pressupostària

Anualment la Generalitat dotarà els pressupostos necessaris per a posar en pràctica aquelles mesures que es desenrotllen en compliment del que preceptua esta llei.

Tercera. Entrada en vigor

Esta llei entrarà en vigor l'endemà de la publicació en el *Diari Oficial de la Comunitat Valenciana*.

Per tant, ordene que tots els ciutadans, tribunals, autoritats i poders públics als quals pertoque, observen i facen complir esta llei.

València, 23 de novembre de 2012

El president de la Generalitat
ALBERTO FABRA PART

Sin perjuicio de las funciones que le atribuye su normativa específica, este foro dirigirá asimismo su actuación al cumplimiento de los dictados de la presente ley.

DISPOSICIONES ADICIONALES

Primera. Evaluación de las medidas

Con periodicidad anual, el Consell comparecerá ante Les Corts para informar de la ejecución de las medidas contempladas en la presente ley, sin perjuicio de lo establecido en el artículo 35 de la Ley 9/2003, de 2 de abril, de la Generalitat, para la Igualdad entre Mujeres y Hombres.

Segunda. Modificación de la denominación del Foro

A la entrada en vigor de esta ley el Foro contra la Violencia de Género y Personas Dependientes en el Ámbito de la Familia cambiará su denominación por la de Foro contra la Violencia sobre la Mujer.

DISPOSICIÓN DEROGATORIA

Única. Derogación normativa

Quedan derogadas todas las disposiciones de igual o inferior rango que se opongan a lo previsto en la presente ley.

DISPOSICIONES FINALES

Primera. Habilitación reglamentaria

Se autoriza al Consell, en el ámbito de sus competencias, para dictar las normas reglamentarias necesarias para la aplicación y desarrollo de la presente ley.

Segunda. Dotación presupuestaria

Anualmente la Generalitat dotará los presupuestos necesarios para poner en práctica cuantas medidas se desarrollen en cumplimiento de lo preceptuado en esta ley.

Tercera. Entrada en vigor

La presente ley entrará en vigor el día siguiente al de su publicación en el *Diari Oficial de la Comunitat Valenciana*.

Por tanto, ordeno que todos los ciudadanos, tribunales, autoridades y poderes públicos a los que corresponda, observen y hagan cumplir esta ley.

Valencia, 23 de noviembre de 2012

El president de la Generalitat
ALBERTO FABRA PART